

200 ÉVES A NÁRAI TEMPLOM

**200 ÉVES
A NÁRAI TEMPLOM**

Németh Tamás
2020

ELŐSZÓ

Ritka alkalom, mikor egy település épülete – jelesül a temploma – eléri a kettőszáz éves kort. Ráadásul mikor tudvalévő, hogy ez a település legrégebb épülete. Márpedig az 1514 lélekszámú Nárai temploma éppen 1820-ban épült. A község második legrégebb épülete a nem sokkal később, 1826-ban épült kis barokk hagymakupolás, csehsüvegboltozatú temetőkápolna, amely Nárai egyetlen műemlék épülete. A ma is meglévő részben a középületek közül az óvoda (egykori iskola) 1903-ban, az Eörssy kastély 1905-ben, a tanítólakás 1915-ben és a polgármesteri hivatal 1926-ban épült jegyzőlaknak. A ma álló legidősebb házak többsége az 1920–30-as években épült, felváltva a XVIII. és a XIX. századi sövényfonatú és tömésből készült zsúpfedeles lakóházakat. Köszönhető annak, hogy Nárai viszonylag a gazdagabb települések közé tartozott és tartozik napjainkban is. Már a feudális rendszerben nemesi jogállású község volt kiváltságokkal. Saját maguk által szabályozott közigazgatással, helyi vezetéssel, hús- és italkereskedelmi jogokkal felvértezve. Lakói túlnyomórészt nemesek voltak, fegyvertartási joggal. Az 1920–30-as évek jellemző épületei a közép- és nagyparaszti, nem ritkán négyablakos lakóépületek voltak. A kisebb házakat később 1950–1970 közötti időkben sorra felváltották a kétablakos, földszintes, ún. „Kádár-kocka” házak. Ma ezek reneszánszukat élik felújításuk és korszerűsítésük által. Az 1970–80-as években ennél nagyobb, kétszintes házak épültek. Az 1990-es évektől pedig a tetőtér-beépítésű házak jöttek divatba Stájer mintára. Jól látható a szocialista korszak politikai akarata az építkezések szabályozásában. Ekkor az újonnan kijelölt utcákban pedig csak az előírt típusházak voltak megengedettek. Az Árpád utcában csak földszintes, kétablakos, sáttortetős. A Gagarin utcában kétszintes, míg a Tópart utcában csak tetőtér-beépítésű házak épülhettek. Napjainkban már csak a képzelet, a fantázia és a pénz szab gátat az épülő új házak küllemének, elrendezésének. Mindközben a templom, a temetőkápolna, az óvoda, a kastély, a tanítólakás, a polgármesteri hivatal túlélve a történelem viszontagságait, egy és két évszázad múltával is megőrizték az adott korra jellemző építészeti stílusukat, eredeti funkciójukat. Időtálló és településképp meghatározó épületekké váltak. Kiváltképp a templom. Köszönhetően a községbeliek általi folyamatos gondoskodásnak, karbantartásnak, felújításoknak. A kettőszáz éves évfordulón büszkén kijelenthetjük, a község legrégebb épülete egyben a legjobb karban lévő is. Mindezek pedig alátámasztják az elmúlt két évszázad alatt itt élő emberek és az itt szolgáló lelkiatyák áldozatkészségét, tenni akarását, szorgalmát.

Írta: Németh Tamás
Kiadó: Nárai Község Önkormányzata
Szerkesztette: Gyulavári Csaba
Korrektúra: Takács Elvira
Nyomás: Yeloprint
Megjelent 600 példányban

ISBN 978-615-00-8833-4

A kiadvány a Németh Térburkoló Útépítő és Építőipari Kft.
9800 Vasvár, Alkotmány u. 60. támogatásával jelent meg.

Jelen írásomat a Náriai templom kettőszáz éves évfordulója alkalmából állítottam össze és adom közre. Melynek forrásául a 2004-ben megjelent Náriai című falumonográfiám, 2010-ben Marton Melindával közösen megjelent Náriai szilánkok című könyv, valamint a Náriai Hírmondóban publikált írásaimon túl, 1999 óta mint megválasztott egyházközségi testületi tagként megélt személyes élményeim, fényképeim inspiráltak a megírásra. Kérem, fogadják, olvassák szeretettel!

Németh Tamás
polgármester

AJÁNLÁS

Örömmel olvastam e kis könyvet. A falu történetén keresztül, mint lelkipásztor, sok hasznos ismeretet kaptam. Elődeink sok áldozata nem hiábavaló volt. A községnek olyannak kell lenni, mint egy szorgos családnak, ahol mindenki teszi a feladatát. Nagy köszönettel tartozunk a könyv szerzőjének, aki gondos polgármester és az Egyházközségnek is kiváló elnöke. Örömmel jövök mindig a nárai templomba, ahol rend, tisztaság, sok szép virág és kedves hívek fogadnak. Mit is kívánhatnék a 200 éves, külsejében is megújult templom ünnepén? El ne veszítsük e keresztségben kapott isteni adományokat: Isten gyermekei, a Szentlélek temploma és a mennyország örökösei lettünk. Köszönöm a falu szeretetét, áldozatát, munkáját!

Dr. Rátkai László
Esperes, plébániai kormányzó

AJÁNLÁS 2

Két évszázaddal ezelőtt, a templomépítés idején ugyanolyan szorgalmas, becsületes, keresztény hitüket áldozatosan megélő magyarok éltek Náraiban, mint ma. Az ősök templomot emeltek az Úrnak, a ma élő nárai nemzedék pedig megújította azt, mert ők is jól tudják, hogy a hűség őseink hitéhez megtart minket keresztény magyaroknak az eljövendő századokban is. Náraihoz fűződik egyik legkorábbi emlékem: Édesapám az itteni állami gazdaságban dolgozott a hatvanas évek elején, és néha elhozott ide. Élesen megmaradt bennem egy kocsút Jáplánpusztára. Nárai csodálatos természeti környezete, az itt élők kedvessége akkor is, azóta is mindig elbűvöl. Nárai él és élni akar, bízik jövőjében. Ezt bizonyítja a gyermekek öröndetesen magas száma, akiknek új óvodát építünk. Gratulálok a hatalmas templomfelújítási munka sikeres elvégzéséhez, Isten áldja meg a bőkezű adakozókat!

dr. Hende Csaba

az Országgyűlés törvényalkotásért felelős alelnöke,
Nárai országgyűlési képviselője

I. NÁRAI RÖVID TÖRTÉNETE

A kezdetektől

Nárai több mint 2000 éve lakott település. A falut északról ölelő erdők vaskori kelta halomsírokat rejtene. A településen és környékén számos kétezer éves tárgyi emlék került elő, ezek a római korról tesznek tanúbizonyságot. Másutt Árpád-kori leletek kerültek felszínre. A feltételezések szerint a falu a névadó – talán szláv eredetű – Náray családról veszi nevét. A Nárai Náray család a legősibb magyar családok egyike. Nemessége és társadalmi elismerése a legelső írásos időkig vezethető vissza. A település nevével írásban először 1238-ban találkozhatunk, itt Dozmat határbejárásánál mint szomszédos település fordul elő terra Narey alakzatban. Majd nem sokkal később 1257-ben pedig Ják határbejárásánál esik szó a településről Narey, illetve Villa Naree formában. A település a nevét az egykori területfoglaló Náray családról kaphatta. 1583-ban tűzvész pusztított Náraiban, mely során a tűz martaléka lett több ház. Odavesztek a Náray család birtoklevelei, az elődöknek adományozott nemesi adománylevél is. A család ekkor írásos kérelemmel fordult II. Rudolf osztrák császárhoz, hogy ismerje el nemesi rangjukat és novadonációs (újraadományozási) levélben erősítse meg birtokaik tulajdonjogát. A török hódoltság korában Nárait, valószínűsíthetően többször érthette török támadás. A ránk maradt levéltári adatok szerint, mely a törökök által az egyes településekre kivetett adókat tartalmazzák, a községet nem említik. Ebből arra következtethetünk, hogy Nárai népe nem hódolt be a töröknek, s így vele együtt adófizetőjévé sem vált. 1658-ban készült taxa összeírás (Vármegyei háztartási pénztár jövedelmét képező adó) felsorolásából tárul elénk Nárai lakónépessége.

Náray Nemesek

Czer Mattias	d. 10
Náraj Istuane	d. 8
Náray András	d. 15
Kerekes Péter	d. 15
Zalaj Imre	pauper

Nárai Zsellérek

Kopacz Istuan	deserta
Deli János	deserta
Pál János	d. 15
Náraj Gáspár	deserta
Czemi Istuan	d. 15

Andrasi Mihaj	pauper	Baso János	d. 5
Parthi György	d. 8	Német Istuan	d. 5
Zalai György	d. 15	Zabo Márton	d. 10
Baso Györgyné	d. 10	Marklaff Ferenc	d. 5
Zalai Gergelj	Kis Biro	Lorant Mihaj	d. 5
Baso Ferencz	d. 10	Zabo János	d. 10
Homer Mihaj	pauper	Horuath Miklós	deserta
Szalai Istuan	d. 5	Zalai Istok	deserta
Náraj Gergelj	junior	Parthi György	d. 5
Giőri Peter	d. 10	Tot Istok	d. 5
Márton Deak	d. 10	Budaj Ferencz	d. 8
Kouacz Jánosne	pauper	Marklaff Istok	d. 5
Naraj Ferencz	d. 12	Szalai Balas	deserta
Sarffi Istuanne	pauper		
Bazo Laszlo	d. 10		
Barbelj Peter	d. 5		
Naraj Janos	desreta		
Deen Mihajne	d. 5		
Donka Marton	d. 5		
Horuath Thamas	d. 10		
Repas Janos	d. 5		
Naraj Gergelj	d. 10 senior		
Narai Martonne	pauper		

Náray Nemesek

Nemeth Phylop	d. 5
Bölczföldi Gaspar	d. 10
Naraj aliter Bottiani Ferencz	deserta
Orosztoni György	d. 20
Narai Christoph	deserta
Tot Pal	d. 10
Leoniak Mihaj	d. 5
Jobbagy Benedek	deserta
Naraj Mihaj	d. 5
Bazo György	senior juratus
Bodej Sigmond	d. 5
Tot Mihaj	d. 5

1754-ben végzett nemesi összeírásnál Náraiiban 10 egytelkes nemesi családot találunk, míg a vármegyében pedig ugyanezen évben összesen 13-at. Az 1796-os esztendőben a közbirtokosságot egy évre árendába kapta a hússal való kereskedés jogát Tott Páll nárai mészáros. Az esetre nemes Pálffy János nárai öreg esküdt házánál került sor, ahol elkészítették az egy évre szóló okiratot, melyben kikötés volt a közbirtokosság részéről a mészáros felé, hogy: „különösen arra vigyázzon, jó súllyal mérjen”. A napóleoni francia háborús helyzet ideje alatt 1809. május 31-én délelőtt néhány lovas kíséretében két tiszt jelent meg Szombathelyen, élmezést kérve az utánuk jövő mintegy 500 lovas és 300 gyalogos számára. Június 9-én egy csapat francia dragonyos Jákra ment. Rendeletben adtak ki parancsot a Szombathely környéki falvak részére a francia katonaság élmezésére, mely alapján június 12-ére 2 ökröt és 2 tehenet kellett Szombathelyre beszállgatnia Nárai lakóinak.

1820-ban Nárai előjárósága tégláégetésre kemence felállításáról döntött. Üzemeltetésére Fártián József téglás, Szombathely mezővárosi lakos kapott megbízást. A község tulajdona egy ezer téglá égetésére alkalmas fatüzelésű kemence, valamint az ehhez szükséges eszközök és szerszámok voltak. Fártián József köteles volt a téglákat az irat szerint becsületesen megcsinálni, becsületesen megégetni. Fizetése 18 ezer téglánként vált esedékessé, ezért a falutól két köből búzát és két köből rozst kapott. Kikötés volt, hogy fél téglát még beszámíthat, azonban kisebbit már nem. A tégláégetéshez szükséges fát szintén a község biztosította. A szerződés megkötésére 1820. április 25-én került sor, melyet a község részéről Hompasz Ferenc öreg esküdt hagyott jóvá.

A makkal való kereskedés jogát 1825-ben már írásban szabályozták. A korcsmáltatást ez évben Nárai személyek kapták árendába a közbirtokosságtól. Ifj. Sárffi József és Seper József köteles volt 1825. január 8-ától egy évig a község területén három kocsmát tartani, melyért 320 Ft-ot fizettek a község előjáróinak kasszájába. Egy évvel később e jogot Horváth Antal Szombathely mezővárosi illetőségű személy kapta, évi 355 Ft-ért. 1828-ban a kormányzat a jobbágyokról és zsellérekéről országos összeírást rendelt el, amelyet a községben 1832. január 19-én készítettek el. Náraiiban ekkor 35 fő adózó személyt írtak össze. Köztük egy iparos, kovácsmester is volt. A zsellérek száma 26 fő, házatlan zselléreké 6 fő. Három kézműves, egy takács, mészáros, szabó dolgozott a faluban. A házak mind nemesi kuriális funduson épültek, 24 ház szerepel az összeírásban. Az állatok száma az 1744-es évihez viszonyítva csökkent, igás állat 12, tehén 16, ló 16, sertés 18 volt. Vince Ferenc szabómester és Kovács István takácsmester Nárai lakosok voltak, míg a község területén működő mészáros Hándle Sámuel zsidó származású személynek a község területén háza nem volt. A zsellérek, legyének azok házas vagy ház nélküliek, ebben a korban még saját tulajdonú földterülettel nem rendelkeztek. Amit használtak, azután robottal tartoztak a föld

tulajdonosának. A lakosság fő megélhetési forrása ekkor a földművelésből, állattartásból és kisebb fuvarokból származott. A tehen tartás tejhozama éves szinten 11 Ft 15 kr hozott 150 nap/év fejési ciklusban, ehhez jött még az egy borjú ára 3 Ft és a trágya ára 30 kr, összesen 14 Ft 45 kr, vagyis ezüstben: 5 Ft 54 kr. A teleltetésre szükséges 10 q széna árát levonva minden tehen után maradt 1 Ft 54 kr ezüstben. 1830-ban a korcsmáltatást szintén Nárai illetőségű személyek kapták együttesen. Név szerint Pogán Gábor, Gainer Györgyné, Sárffy József, Hompasz Éva és Antal Jánosné.

Az 1848-as forradalom hatására először vált lehetővé széles néprétegek számára a szabad országgyűlési követek megválasztása. E jogokat korábban a rendi korban csak a nemesi származásúak, illetve akik személyükben nemesi szabadságban lévők (pl.: papok) gyakorolhatták. Szavazásra jogosító szint volt pl.: a nemesi származás, ha minimum 300 Ft értékű lakóházzal rendelkezett, ha bizonyos területű termőföldje volt, ha diplomás, vagy iparos volt és legalább évi 100 Ft jövedelmet tudott igazolni. 1848-ban, az első szabad választáson az alábbi Náraiak élhettek választójoggal:

Hegyi Lajos lelkész, régi jog
 Antal Ignác, régi jog
 Lipics Kálmán, régi jog
 Lovenyák József, régi jog
 Antal Lajos, régi jog
 Pálffy Sándor, régi jog
 Doma János, régi jog
 Pogán Lajos, régi jog
 Kovács József, régi jog
 Németh József, régi jog, évi 100 Ft jöv.
 Hertelendy Antal, régi jog
 Hertelendy Imre, régi jog, jegyző
 Hertelendy Ferenc, régi jog
 Gergye János, régi jog
 Sárffy Gábor, régi jog
 Somogyi Imre, régi jog
 Zelles Sándor özv., régi jog
 Székely Mihály, régi jog
 Lóránth Ferenc, régi jog
 Horváth Mihály, régi jog, tanító
 Béry István, régi jog
 Szabó László, régi jog
 Szabó Ferenc, régi jog

Bölcsvölgyi József id., régi jog
 Zámbó József, évi 100 Ft jöv.
 Tóth István ifj., évi 100 Ft jöv.
 Lipics Antal, régi jog
 Szabó Ferenc, régi jog
 Náray Imre, régi jog
 Seper József, régi jog
 Szabó Sándor, régi jog
 Hompasz Antal, régi jog
 Pogán Gábor, régi jog
 Hompasz Péter, régi jog
 Palotay József, telkes birtokos
 Zelles József, régi jog
 Dezse Lajos, régi jog
 Fülöp Sándor, régi jog
 Hompasz Ferenc, régi jog
 ifj. Bölcsvölgyi József, régi jog
 ifj. Kovács Ferenc, régi jog
 Borosta János, régi jog
 Zernovátz Imre, régi jog
 Dezse Károly, régi jog
 ifj. Zelles Sándor, régi jog
 Kovács Ferenc, régi jog
 Hadászy János, régi jog
 Györfy Sándor, régi jog
 Sárfi Ferenc, régi jog
 Bonczai János, régi jog
 Csernovác Mihály, régi jog
 Hadászy Ferenc, régi jog
 Suborics János, régi jog
 Csernovác Imre id., régi jog
 Preiszner János, évi 100 Ft jöv.
 Palotai József, birtokos, évi 100 Ft jöv.
 Béry Károly, régi jog
 Czuppon Ignác, régi jog
 Tóth István, ház, birtok, évi 100 Ft jöv.
 Lóránth Ignác, régi jog
 Sárffy János ifj., régi jog

Eörsy János, régi jog
 Lóránth József ifj., régi jog
 Szakály István, régi jog
 Sárffy József, régi jog
 Resetár Antal, régi jog, ház, föld, évi 100 Ft jöv.
 Kenyeri János, régi jog, ház, takács, évi 100 Ft jöv.
 Zernovác János, régi jog
 Vincze Ferenc, birtok, évi 100 Ft jöv.
 Kunkovics Ferenc, régi jog
 Dobrovics Ferenc, mérnök

1848. október 21-től december 4-ig 3000 újoncot soroztak be Vas vármegyében Kossuth Lajos felhívására és a 44. és 45. honvédszászlóaljat alakították belőlük. Nárai közül a következő személyek álltak be a huszárok közé:

Kenyeri László	1848. nov. 16-án
Németh János	1848. nov. 16-án
Reczetár Imre	1848. nov. 16-án
Skultéti István	1848. nov. 16-án
Pajor József	1848. nov. 29-én
Török Gábor	1848. nov. 30-án

Az 1903-ban épült iskola. Napjainkban itt működik az óvoda

A földes községi utak kaviccsal történő lefedéséről először 1930. március 29-én határoztak. A szétterítendő kavicsmennyiséget az előzetes kalkulációk szerint 200 m³-ben határozták meg. Ennek anyagi vonzatát a község viselte, hazaszállítása és az utakra való terítése viszont közmunka alapján a lakosság feladata volt. A betűsoros címtárban 1931-ben a következő nárai személyek szerepeltek:

Asztalos:	Barasits Gyula Kondits József
Bognár:	Lengyel Kálmán
Cipész:	Derdák Lajos Ginter János Herczeg János Kolonits Ferenc Skultéti János
Cséplőgép-tulajdonosok:	Dezse Gábor Guttman András Hernáth Pál Hernáth Imre
Fűszer- és vegyeskereskedő:	Kovács József Markócs József
Géplakatos:	Dezse Gábor Resetár Gyula
Hentes és Mészáros:	ö.zv. Doma Gyuláné Megyessy Jenő
Italmérő, Kocsmáros:	Doma Gyuláné Kovács József Markócs József Megyessy Mihály
Kovács:	Horváth János Ifj. Lóránth Lajos
Lakatos:	Resetár Gyula
Malomtulajdonos:	Dezse Gábor Hernáth Pál Kovács József Markócs József
Marhakereskedő:	ifj. Doma József Lóránth Lajos Ifj. Lóránth Sándor

Ügynök:

Pozsogár Gábor
Simon János
Simon József
Zernovác Imre
Kondits József
Markócs József
Náray Károly

Nárai lakosainak száma akkor 1050 fő, a házak száma pedig 218 volt. Teljes területe 2755 kh, melyből a községé volt 38 kh. Szántó 1742 kh, rét 109 kh, legelő 70 kh, erdő 709 kh, kert 36 kh, terméketlen terület pedig 89 kh volt. Talajviszonya: szürke, barna kötött agyag. Az akkori viszonyokra jellemző fő termények: gabona és gyümölcsfélék. A 709 kh erdőbirtoknak csak 1/3-a volt szálerdő, annak is nagyobb része erdei fenyő, a többi jellemzően tölgy. Nagyszámú áldozatot követelt a községtől az első és a második világháború. Az I. világháborús hősi halottak emlékét őrző kőtábla szövege a következő:

1914–1918

Édes hazánkért és értetek adtuk ami legdrágább volt, életünket

Albert József	Laczó József
Borsits Ferenc	Lóránth Károly
Borsits János	Lóránth Ferenc
Devecseri Ferenc	Magyar János
Doma József	Molnár Ferenc
Draskovics József	Molnár István
Fülöp Ferenc	Morosits Lajos
Hompasz Nándor	Németh Jenő
Hompasz Lajos	Németh János
Horváth Gábor	Németh József
Horváth István	Németh József
Horváth János	Németh Károly
Horváth József	Palotai Lajos
Jagodics János	Pompor József
Király József	Pongrácz János
Kovács Gyula	Pulai József
Kun Ferenc	Sárfi József
Laczó János	Simon István

Szájer Sándor
Szilágyi András százados
Takács Árpád
Varga István
Varga János

Zsernovátz János
Desits János
Magyar János
Skultety István

1939. június 18-án történt az I. világháborús emlékmű avatása. „A hősök emléke élni fog örökké minden magyar lelkében, ezért helyeztük ide ma emlékükre e szimbólumot! Emlékezzetek és emlékeztessetek!” – idézet az avatás során elhangzott beszédből.

Az I. világháborús emlékmű avatása 1939. június 18-án

A második világháborúban pedig a következő Nárai személyek lelték hősi halálukat:

Antal József
Barasits János
Barasits Károly
Bertók Lajos
Borostai József
Dezse János
Hertelendy Imre Sándor

Hertelendy Miklós
Hodászy Sándor
Horváth Antal
Kondics Kálmán
Kondics Sándor
Kovács István
Kovács János

Kovács József
Lóránth József
Molnár Lajos
ifj. Nagy József
Németh Ferenc
Resetár József
Skultéti Gyula
Somogyi Imre
Szabó Sándor

Szaller Sándor
Szájer János
Szájer Sándor
Tóth Ferenc
Tóth Károly
Zelles Gábor
Zelles Miklós
Zelles Sándor

Az I. világháború 45 fő, míg a II. világháború pedig 31 fő áldozatot, összesen tehát a két világháború 76 főt követelt Náraitól.

*A fából készült Ignác kereszt az 1940-es években
pléh Krisztussal a mai Kossuth Lajos u. 41. egykori ház udvarán.
Napjainkban a Pető család átépített otthona*

II. A NÁRAI HITÉLET TÖRTÉNETE

Az államalapítás után

Az államalapítást követően Szent István elrendelte, hogy minden tíz falu közös összefogással építsen templomot. Ezekből az időkből a környéken Pornóapáti és Ják község esetében van írásos nyoma templom létezéséről. Az okiratok arra engednek következtetni, hogy Náraiban 1344-ben már létezhetett a Szent Tamás tiszteletére szentelt templom a településen.

Szent Tamásról

Tamás, vagy más néven hitetlen Tamásként is emlegetett apostol próbával akart meggyőződni Mesterének feltámadásáról (János 20, 26-29). Innen a hajdani magyar szólás: Szent Tamás szolgálja vagyok, vagyis akkor hiszem, ha látom. A hagyomány szerint pünkösöd után Jézus külön is megjelent neki, és Indiába a királyhoz küldte, aki éppen ácsmestert keresett, mert palotát akart építeni. A király tisztartója és Tamás csodálatosan egymásra talált, ezért Tamást szívesen választották az ácsok, építészek védőszentül. A középkori magyarországi szárnyasoltárakon Tamás rendhagyóan a tizenkét apostol társaságában jelenik meg vagy Krisztus kinszenvedésének és feltámadásának eseményei közt. A nárai templom főoltárán Tamás apostol a feltámadott Jézussal látható, amint éppen a sebeit érinti meg, háttérben a többi apostollal. A Nárai Szent Tamás Apostolról nevezett templom védőszentjének névünnepét, azaz a templombúcsút – Náraiban a karácsony közelsége végett – nem a Tamás-napkor, hanem szeptember 12-én tartják Mária ünnepkor.

A középkorban

A Nárai templom létezésére már egy 1344-es írás is utalást tesz. A község első templomát egy 1447-es oklevél említi először, amiből kitűnik, hogy a falut katolikusok lakták. A templomot már a kezdetekben, a középkorban is Szent Tamás tiszteletére szentelték fel. A plébánia 1698-ban még a győri egyházmegyéhez tartozott, a szombathelyi főesperesség egyik plébániája, Ják filiája, majd 1738-tól újra önálló plébánia. 1777-ben Mária Terézia a győri, a zágrábi és a veszprémi egyházmegyékből alakította ki a szombathelyi egyházmegyét és azt 1777. július 17-én kelt bullájában

VI. Pius pápa megerősítette. Ekkortól kezdődően Nárai is a Szombathelyi Egyházmegyéhez, azon belül is Szombathely Felső-Esperesi Kerületéhez tartozik.

Reformáció kora, a református vallás térhódítása Náraiban

A középkori reformáció térhódításának hulláma Nárait is elérte, és ez kihatással volt a katolikus vallást követőkre. A mohácsi vész okozta nyomorúság, az ország három részre szakadása meggyorsította a reformáció kibontakozását. A község templomát 1526 utáni időszakban feltételezhetően rövid időre a törökök is elfoglalhatták. A középkori egyházi kormányzás ekkor megbénult, mivel a római katolikus egyház két érseke és öt püspöke halt meg a mohácsi csataterén. A reformáció első prédikátorai a vándorprédikátorok voltak. 1612-ben Körmenden püspökké szentelték Pathay Istvánt, 1629-ben Kanizsai Pálfi Jánost, aki a magyarországi református egyház első presbitériumának megalapítója volt. Az ő irányításuk mellett kezdődött el és alakult ki Náraiban is a reformáció utáni vallás gyakorlása. Nárai első ismert református lelkésze Bereczky (Briccius) Péter, akit 1616-ban Vyzledve-Szentgyörgyön az elhunyt Perlaki Márton helyébe a vízledvai egyházmegye esperesévé választottak meg. Sorokpolányból jött Náraiba 1626-ban és innen gyakorolta esperesi tisztét a Körmendi egyházmegyébe beolvadt, még megmaradt vízledvai egyházmegye gyülekezetei felett. Bereczky Péter az 1632 utáni években halt meg, s akkor a lelkészi székhely Kisunyomba került, ahol 1635-től Ásott István szolgált. Az 1640. évi kövesküti zsinat megállapítása szerint Náraiban az állást nem töltötte be senki. 1641-től kezdve megszűnt Kisunyommal a közös lelkészség, amikor Szász-Szigeti János idekerült Náraiba. Az utolsó itt tartózkodó református lelkész Halászi Gergely volt, aki 1655. június 1-én költözött a faluba. Egészen 1657-ig volt Náraiban.

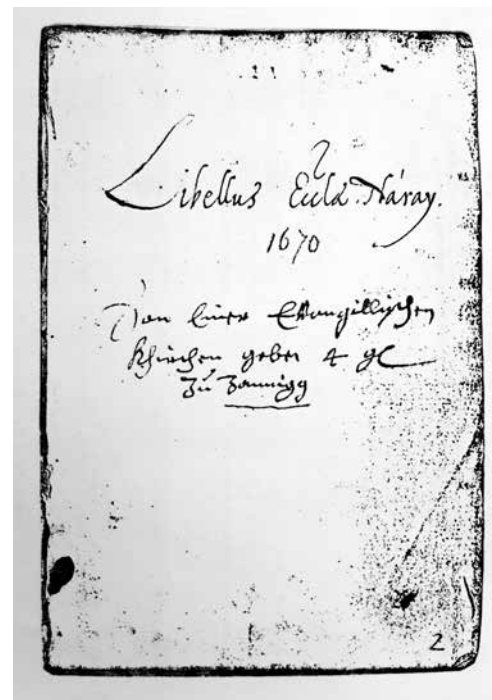
Megjelenik az evangélikus vallás

A református vallás után az evangélikus vallás is követőkre talált Náraiban. Nárai kiváltságos falu volt, lakói kisnemesek voltak. Nemesi község lévén egy sor előjoggal rendelkeztek, mint pl. szabad vadászat, fegyvertartás, közélet szabályozhatósága stb. Saját közbirtokossági, legeltetési, italkereskedési stb. rendeletet írhattak, amit engedett a jog Nárainak. Nem úgy, mint a legtöbb település számára. Ezekben az időkben 25-30 nemes család lakta a falut, míg a szomszédos Szombathelyen mindössze 3-4 nemesi jogállású személy élt! A rohamosan terjedő reformációs eszmék elindítója a tridenti zsinat volt (1545–1563). Leginkább a nemesi jogállásuk körében volt érezhető a vallásváltás. Ez örökös konfliktusokhoz vezetett, minek eredményeként napirenden voltak a folytonos templomfoglalások, egymás javaiban való károkozás. A levéltári adatok alapján az evangélikus vallás néhány év alatt úgy meg tudott erősödni Náraiban, hogy önálló lelkészük lett Rádetius János személyében. Hogy pontosan mikor került ide és

mikor állt tovább, azt nem tudjuk. Levéltári adatok tanúsága szerint 1673-ban, mint Nárai lelkész szolgált. Kitartásukra jellemző, hogy megelégtelve a község egyetlen temploma feletti harcot a katolikusokkal, az osztozkodást, torzsalkodást, önálló templomépítésre szánták el magukat.

Az evangélikusok templomra gyűjtenek

A protestánsok tehát templom építésére szánták el magukat. Tettüket bizonyítja, hogy közvetlenül az egyik templomfoglalás után, 1670-ben adománygyűjtésbe kezdtek, mégpedig egy Náraiban felépítendő evangélikus templomra. Komolyságukat bizonyítja, hogy a gyűjtést két évig folytatták. Az így összegyűlt pénzből építették volna fel reményeik szerint önálló templomukat. Ennek eredményeként mind a katolikus és mind az evangélikus vallást követők külön templommal rendelkeztek volna. Véget értek volna a torzsalkodások és véget ért volna a sorozatos templomfoglalások és visszafoglalások. Ezekben az időkben, az ellenreformáció előtt a Dunántúlon jóval több protestáns gyülekezet létezett, mint azután. A rekatolizált, azaz újra katolikká váló helységek korábbi protestáns múltját sok esetben homály fedi. Így van ez Nárai esetében is. Nárai esetében a legnagyobb bizonyíték az evangélikus vallás jelenlétére a máig fennmaradt adománygyűjtő könyvecske, amely megőrizte az adományozók neveit és a templomépítésre szánt összegeket. Az adománygyűjtő könyvecske (Libellus Ecclesiae Náray 1670–1671) a Budapesti Evangélikus Országos Levéltár kézirat katalógusában található, az Archivum generalis Ecclesiae V. 14-es jelzet alatt. A könyvecske 100x140 mm nagyságú, 25 számozott oldalt tartalmaz. Latin, német és magyar nyelveken íródott. Ismert az adománygyűjtő könyvecske előlete is, hogy miként került

Az adománygyűjtő könyvecske 1670-ből

a Budapesti Evangélikus Országos Levéltárba. Ezt megelőzően Mária Dorottya főhercegnő tulajdonában állt, őhöz miként került, már nem megállapítható. Mária Dorottya főhercegnő, teljes nevén Habsburg-Lotaringiai Mária Dorottya (Alcsút, 1867. június 14. – Alcsút 1932. április 6.). Édesapja Habsburg-Lotaringiai József Károly Lajos főherceg, édesanyja Szász-Coburg-Koháry Klotild Mária Adél Amália hercegnő volt. Tőle, az ő adományaként került tehát a nárai adománygyűjtő könyvecske az Evangélikus Országos Levéltárba.

Az adománygyűjtő könyvecske 25 számozott folio oldal 3.f.-en szerepel Fekete István kőszegi superintendens, azaz dunántúli evangélikus püspök neve. Szenczi Fekete István néven ismeri az egyháztörténet, 1669–1683-ig töltötte be tisztségét. Payr Sándor: „Szenczi Fekete István a hitehagyott püspök” címen írt életrajzot róla, (Sopron 1918). Minden valószínűség szerint maga az evangélikus püspök döntött a templomépítésről és az ő felügyeletével vehette kezdetét a templomépítésre történő adománygyűjtés. A 8. folio hátoldalán pedig szerepel Fisztrovich György neve, aki kőszegi lelkész volt és Fekete István elődjeként 1664–1669-ig töltötte be a dunántúli superintendensi állást. Elképzelhető, hogy az ő felügyeletük mellett folyt az adományok gyűjtése a könyvben a „Vas Vár Megyei Nárai Szentségházra”.

Nem készült el az evangélikus templom és a pénz is eltűnt

A két éven keresztül folytatott adománygyűjtés során összegyűlt jelentős vagyon későbbi felhasználására vonatkozó adat nem áll rendelkezésre. Annak felhasználása nem ismert. Csak remélhetjük, hogy nem a hitehagyottá vált Fekete István püspök – aki akkor a harmincas éveinek elején járt – vitte magával menekülésekor. Egy biztos. Az evangélikusok sohasem építették fel Náraiban templomukat. Ha ez akkor megtörtént volna, akkor minden bizonnyal a mai Nárai két templommal büszkélkedhetne.

Rekatolizáció, az ellenreformáció időszaka

A reformáció térhódítása a községet nemesi kiváltsága okán elérte. Előbb a református, majd az evangélikus vallás talált követőkre és vezetőkre. Mindeközben a katolikus vallás az itt élő kevésbé vagyonos, vagy nemesi jogállással nem rendelkezők között folyamatos volt. Úgyis értelmezhető, hogy ezekben az időkben Nárai többes vallású volt. A reformáció, a református, majd az evangélikus vallás főleg a vagyonosabbak, vagy nemesek körében talált követőkre. Ennek oka, hogy jogállásuknál fogva függték, legalábbis igyekeztek lépést tartani a nagyobb előljáróságokkal, mint pl. a Nádasdykkal. A hazai egyházak történetében száz évig, 1681-től 1781-ig tartott az úgynevezett artikuláris időszak. Idővel mind a református és mind az evangélikus vallás elhalványult. Ez volt a rekatolizáció, azaz az ellenreformáció időszaka: visszatérés a katolikus valláshoz.

1674. április 25-én már a katolikus Tormássy Péter püspök tett vizitációs látogatást Náraiban. A templomot és a hitéletet az ő írásából ismerhetjük meg legjobban a reformáció idejéből. Ekkor pap nem volt a községben. Nárai Jákhoz tartozott, annak filiája volt, az ottani plébános látta el a katolikusok lelki gondozását. A stóladíja megegyezett Jákéval. A község templomán ablakok nem voltak, anyagát tekintve fából készült, famennyezetes és torony nélküli berendezése is szegényes volt. A dúló viszálykodások következtében a padok és az oltár időközben eltűnt, csak egy harang és egy patina nélküli kehely volt a templomban. A plébániaház a faluban akkor elhagyott, üres, teljesen leégett állapotban volt, magyarán kifosztották és felégették, a papot pedig elűldözték. A templomhoz és a plébániaházhoz földek nem tartoztak, azokat 16 személy elzálogosította némi járandóságért, a legnagyobb földeket Kerekes Péter Nárai lakos orozta el az egyháztól, aki azokat sajátjának vallotta. Azonban az korábban a katolikus egyházé volt.

Hat évvel később, 1681-ben az evangélikus vallású községeket számba vevő ausztriai Gravamina Evangelicorum-ban Nárai egyértelműen fel van tüntetve, mint evangélikus vallású község. Ez azért számít jelentős levéltári felfedezésnek, mert az eddig megjelent magyarországi kiadványok, melyek a különböző vallások feltérképezését végezték – hozzáteszem igen nagy alaposággal – sem száz évvel ezelőtt, sem napjainkban nem tesznek említést arról, hogy Náraiban az evangélikus vallás valaha is gyökeret vert volna. Még az 1820-as evangélikus egyházi névtárban, az ezen a területen illetékes Vasi-Közép Egyházmegye (Senioratus Castriferri Medius) 11 anyagyülekezete között sem szerepel Nárai, de még egyéb megjegyzésekben sem. Payr Sándornak, a téma egyik legismertebb hazai kutatójának a Dunántúli Evangélikus Egyházkerület történetét bemutató könyve sem tesz említést Nárairól. Az evangélikus dunántúli kerület XVII. századi egyházlátogatási könyve, mely 1670-körül készült, számba vette a kerület gyülekezeteit, de ez nem említi Nárait. Pedig éppen ezekben az években folyt az adománygyűjtés egy felépítendő templomra, ráadásul személyesen az evangélikus püspök felügyelete mellett. Ezen a vonalon való további levéltári kutatás tartogathat még meglepetéseket!

Az ellenreformáció utáni időszak

A reformáció zűrzavaros időszakát követően, a korábbi protestáns vallások elmúltával ismét a katolikus vallásgyakorlás lépett elő. Kazó István kánoni látogatást tartott Náraiban 1697. november 28-án. Az általa tapasztaltakat vizitációs jegyzőkönyvben rögzítette. Nárai akkori temploma még mindig torony nélküli volt famennyezettel, a kórusa szintén fából készült. A hárombeosztású fa szószék elég alkalmatlan volt a feladatára, de funkcióját betöltötte. A templomon az elmúlt években felújításokat hajtottak végre, melynek keretében zsindeleyel fed-

ték. A templomot egészen körülvette temetője, alkalmatlanul toldozva, foltozva. A templomot és a temetőt kerítés vette egészen körbe, amely rossz állapotban volt, a feljegyzés szerint összetakolt. A templom berendezései közt már említik az ülhelyeket, melyből viszonylag kevés volt és a kidolgozásuk sem volt éppen remekmű. Oltár helyett csupán kőasztala volt, papírból készült képeket helyeztek el rajta, és ezen az oltárkövön miséztek. A templom felszerelése is nagyon egyszerű volt, mindenből csak egy-két darab volt található, pl. 3 db kehely, 2 db terítő, 2 db törülköző, 2 db cserép gyertyatartó, 2 db ólomampulla, 2 db üvegámpolna és 2 db zászlós keresztet jegyeztek fel. A misézéshez a bort a község helyi borkiméréséből vásárolták, az áldoztatáshoz szükséges ostyát pedig a szombathelyi kolostorokból szerezték be, aminek költségeit a község viselte. Megjegyzendő, hogy ezen költségek és a templom, valamint a plébániaház teljes fenntartása a községre hárult. A templom javai közt feljegyezték néhai Náray Erzsébet által a templomra hagyott földet másfél köböl terméssel, ami Nárai határában „Becse földő dülőben” feküdt, kölcsönzött gabonából volt további 3 és fél mérő búzája. A plébánialak korábban azon helyen feküdt, ahol Geöry László háza volt. A plébániaház javítása, fönntartása a plébániabeliek kötelessége lett volna, ezzel szemben néha bizony nem voltak elég aktívak a náraiak. Megjegyezték e nárai plébániaházról: korábban tágasabb volt, ekkorra már három részre osztották. Következő kaszáloi voltak akkor a plébánia tulajdonában: közel a plébániaházhoz egy darab, kétszer megkaszálya fél szekérre való szénával. A másik rét a Kaszálás völgyiben egy szekérrel, ami az erdők között terült el és legelőül szolgált a község bivalyai számára. A plébániaház és a templomnak a község erdeiből volt fakivágási joga, a tüzelőt igény szerint hordták be az erdőről. A plébániához tartozott továbbá a Gyalogútban másfél hold föld 2 véka haszonnal. Ezt a szántóföldet birtokba vették, de csak zálogjogon 16 Ft-ért. A község részéről legalább 12 (nagyobb) mérő búza a járandóság javarészben, kisebb részben rozs. Készpénzben 3 Ft, amit a náraiak harangpénznek neveztek el. Stóladíjként pl. keresztelés esetén egy kenyér és egy tyúk volt a járandóság. Ebből is látszik, hogy a plébániához igazából nem sok minden tartozott. A korabeli felekezeti összeírásokból tudhatjuk meg, hogy ebben az időben Náraiban 429 katolikus és 27 más vallású élt. A feljegyzések szerint 1697-ben Jákon sem volt plébános, ezért Szombathelyre kellett menni. A szándék azonban megvolt, hogyha lesz saját papjuk, akkor a község földjeiből részére is ki fognak jelölni területet, mint azt tették az evangélikusok a pásztoruk részére, melynek megművelését már előre magára vállalták a hívek. E korból a templom berendezései, használati tárgyai közül csak egy 1611-ben készült latin nyelven íródott Galántai Eszterházy Imre szertartáskönyv maradt ránk.

A Nárai származású Náray György az elsők között gyűjti össze a hazai egyházi énekeket

Náray György, Náray István és Kórodi Anna evangélikus szülők gyermekeként született 1645. április 23-án a Zala megyei Pálózon. A család korábbi elvándorlása folytán került Náraiból Zalába. Kora ifjúságában római katolikus nevelést kapott egyik rokonától, az iskoláit Győrben és Nagyszombaton végezte, majd tanulmányait többek közt a római collegium germanico-hungaricumban folytatta, hazatérte után papi hivatása mellett végezte felbecsülhetetlen gyűjtőmunkáját. Mint esztergomi kanonok gyűjtötte össze, adta ki nyomtatásban a magyar nemzet számára felbecsülhetetlen és pótolhatatlan kottával is ellátott énekeskönyvét Lyra Coelistis, azaz Mennyei Lira néven 1695-ben. A mai imakönyvek 454 számozott éneke közül 28 ének Náray György gyűjtéséből való.

A Rákóczi-szabadságharc (1703–1711) utáni idők

1712-ben a községben Horváth Pétert mint licenciátust, és nem mint felszentelt papot említik az iratok. A katolikusok azonban jobban örültek volna, ha egy felszentelt pap szolgálja őket a saját plébániájukon. Ugyanezekben az időkben 1719. szeptember 10-én kelt iratból derül ki, hogy a Nárai ekkor Ják filiája volt, ezért jött a gondolat, hogy okiratilag jogilag önálló, Jáktól különálló plébániát alakítsanak. Ennek elmaradása esetén továbbra sem látszott a remény, hogy önálló plébánosa legyen Nárainak. Az elgondolást hamarosan tett követte. 1738-ban a község előljárósága megfogalmazta a négyoldalas Nárai Plébánia Alapítólevelét, amit a nemesek és nemtelenek összesen 80-an írtak alá. Az itt aláíró öt nemes aláírásán kívül pecséttel is ellátta az okiratot úgymint: Széles Boldizsár, Náray Péter, Lóránth Péter, öregbik Náray Péter és N.V. (nemes, vitézlő) Orosztonyi Pál.

Ekkoriban a plébániai ház még fából és tömésből készült. 1748-ban Gusály János Nárai plébános írásban kérte a község előljáróságát, hogy kíváncsi volna a plébánia épületeit is téglából készíteni, mint ahogyan ezt tették a templom esetében is. Ebből az iratból tudhatjuk, hogy 1748-ban már téglából épített temploma volt Nárainak. Igaz, még fa mennyezettel, fa toronnyal. A községet sújtó adósságok ellenére kérte mindezeket figyelembe venni, az akkori időkben elég gyakorinak számító tüzesetek miatt. Ez az említett templom is a korábbi kicsi templom fölé épült kőből, boltívesen a sekrestyével együtt, zsindeyes tetővel és téglás padlózattal. Tornya fából volt, mely dél felé nézett, fenn gömbbé képezve vaskereszttel. A templom nem olajjal, azaz krizmával felszentelt, hanem szenteltvízzel meghintett, szintén Szent Tamás tiszteletére megáldott templom volt. A templom teljesen felszerelt volt, sőt még egy négyváltozatú orgonával is rendelkezett. A harangtornyába feltehetően még a korábbi templom harangját helyezhették fel, amelyet

1693-ban öntötték és Mária képét ábrázolta. A templom frontján az alábbi chro-nosticon volt olvasható:

Con VenIentibVs plorVM VoItIs, speclosIV. DeI honorI eXVrgo

A kórusa is kőből készült, melyet két kőoszlop tartott. A szószéke fából volt, az elején gróf Batthyány Lajos nádor címerével. A szentélyben is olvasható volt chro-nosticon:

*SanCte thoMa apostoLe Xvrge tVIs potentIbVs sVffragIIs,
et Inter Veni pro Isto Dei pop Vlo*

A főoltár Szent Tamás képe felett söptei Jánossa András és neje Orczy Katalin cí-mere, mint jótévként volt látható. Ezenkívül két oltára volt: Szeráfi Sz. Ferencé, fölül Krisztus és Ferenc stigmatizált és keresztbe tett kezével. A harmadik oltár Mária ol-tára volt. A templomnak járt Náraj Péter hagyatékából 27 mérő búza, 24 rozs, 2 ökör, 1 szekér, 1 eke és 19 hold gabonaföld. Majdnem két hold földje volt a Berek uttyáni dűlőben. A plébános járandósága ekkor 4 ökrös gazdától 1 mérő búza, 1 mérő rozs, 2 ökrös gazdától: ennek a fele, zsellérektől csak ½ pozsonyi mérő. Földje 8 ½ hold az Irtásban a jáki határnál, a Rétes Haraszt-dűlőnél, a Becse földjén, a Kis Völgye dű-lőben. 2 ½ szekérnyi rétje a Kis Kut-i dűlőben, a Falu Rétyén, a Mocsolán. Barbacci Ferenc nagyvárad kanonok 1000 Ft tőkéjéből 60 kamat járt neki minden évben. A plébánialak szegényes, füstös, kémény nélküli volt. A hívek száma ekkor 392 gyó-nóképes és 142 gyónásképtelen, összesen 534 hívő. A községben ekkor egy bába volt, viszont állandó sírásója nem volt a községnek. Az újonnan felépített templomban egy egyesület is működött, amiből akkor több nem is volt a községben, a Szent Fe-renc testvérülete (kordaviselők).

Templomtűz

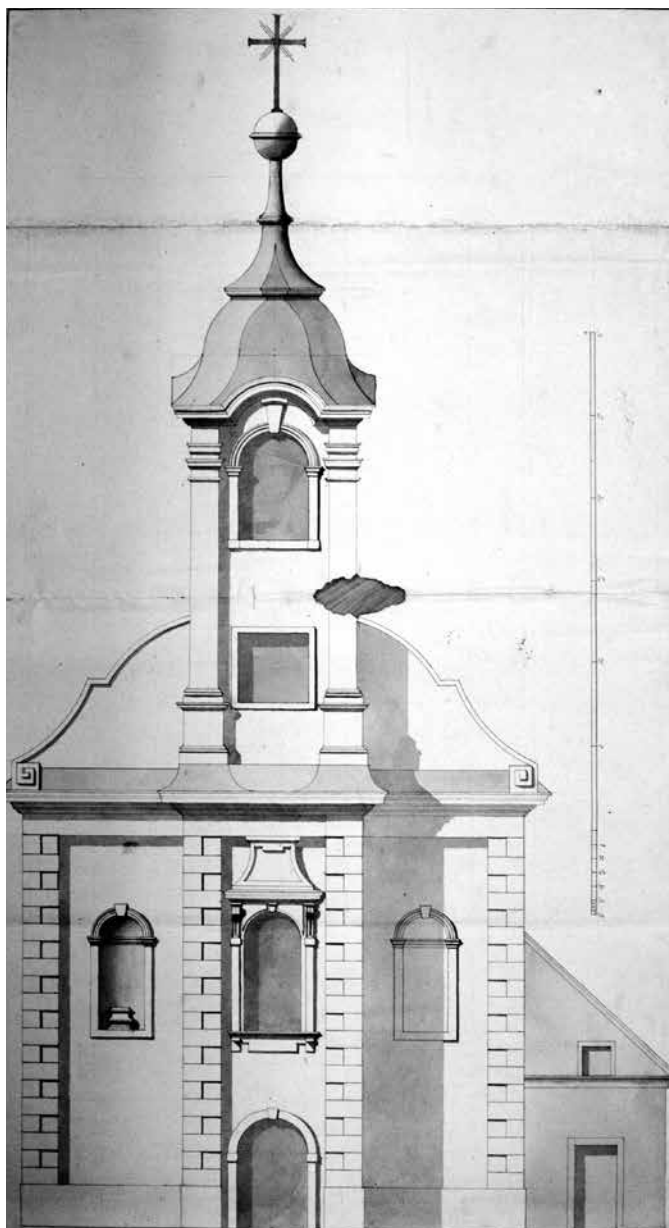
Nem volt szerencséje a tüzesetekkel a Nárai községben lakóknak, ugyanis a köz-ség 1748-ban épült temploma a tűz martalékává vált. A tűzvész időpontja nem is-mert, 1756-ban még írás említi. Viszont a község elöljárósága 1780. augusztus 7-én, a templom építését követő 32 év múlva írásban folyamodott a Vármegyéhez új temp-lom építésének segítségével. A kérelemre elutasító válasz érkezett. A templom le-égésének körülményeit teljes homály fedi, sem a Nárai Plébánián, sem a Vas megyei Levéltárban, sem pedig a Szombathelyi Püspöki Levéltárban nincsen írásos nyoma, viszont a községben lakó idősebb korosztály közül több személy egymástól függet-lenül is megerősítette. Emlékeikben erősen él, amit még az 1930-as években gyer-

mekfejjel többször hallottak szüleiktől, rokonaiktól. A történet szerint a templom valamikor az 1700-as években télen égett le. A templom mellett lévő háznál (helyén ma park és játszótér található) disznóölést tartottak. Már a befejezéshez közeledtek, mikor zsírsütés közben az túlhevült és az égő zsír kifutott, felszaladt a ház falán és az alacsony tető azonnal lángot kapott. Akkoriban zsúpfedéssel készültek a házak, a templom magassága is jóval alulmúlta a mai méretét, így a tűz egyből átterjedt a templom tetőszerkezetére, ami azonnal lángot fogott. Éppen ekkor jártak itt a falu-ban cseh tótok, akik a megrepedt, de amúgy még egyben lévő agyagkorsókat tudták összedrótozni, meghosszabbítva annak élettartamát. Az egyik tót éppen a templom leégésekor tartott le az A-szegbe (Ják felé a Kossuth utcán). Majdnem földre gyö-kerezett a lába, amikor meglátta az égő templomot. Megriadva azonnal segítségért rohant és már messziről kiabálta a szembejövő asszonyoknak, hogy: – Asszony tűz! Asszony tűz! Ő persze nem értette először, hogy miért kiabálja neki a tót hogy tűz, tűz, de aztán rögtön megértették, hogy a templomnál van „tűz”, azaz tűz. Az így lángra kapott templom tetőszerkezete teljesen leégett és beomlott, ami a berendezés károsodását is jelentette egyben. A tűz után azonban csodálatos módon teljesen épen került elő a templomot díszítő egyik, körtefából faragott Szent Péter-szobor, amely napja-inkig fennmaradt. Az ilyen módon előkerült szobrot Nárai népe igen nagy becsben tartotta, a mai hősi emlékmű helyén helyezték el egy kis fülkében egy fából készült Mária-szoborral együtt.

Az 1780-as évben a község lélekszáma 545 fő volt. A templom javadalmi szántók, rétek voltak, összesen évi 130 Florinos jövedelemmel. A plébánia külön rendelkezett 8 hold szántóval és némi legelővel, erdővel. A község tanítója ekkor Keresztény Mi-hály, aki Poór Magasiból származott, 20 éves volt akkor. Képesített rektor volt, csak magyarul beszélt. Javadalmi: lakás, 2 szobával, melyből 1 magánlak és 1 iskolaterem volt, csatlakozott hozzá 1 konyha, 1 kamra, kert. Önálló ingatlannal a község terüle-tén nem rendelkezett. Kapott továbbá összesen 12 szekér fát évente. A község bábája ekkor Kiss Anna özvegy, aki kb. 50 éves volt, képesítéssel rendelkezett, alkalmanként 28 krajcár díjazásban részesült.

A tűz martaléka lesz a plébániaház is

Sajnálatos módon a plébánia a templom építését követő 39 év múlva – mintha csak látta volna előre a veszélyt Gusálly János – 1787. április 13-án több házzal együtt a tűz martalékává vált. A plébániaház leégésének tényét az akkori plébános rögzítette magyar nyelven írásban a Tomus Secundus 1786–1829 közötti utasítá-sokat, egyházi szabályzatokat tartalmazó könyv belső borítójára, amely a Nárai Plébánia irattárában található. A plébánia és a közbirtokosság tehát már 1780-ban szeretett volna templomot építeni, de az elutasításra talált, saját erőből pedig nem

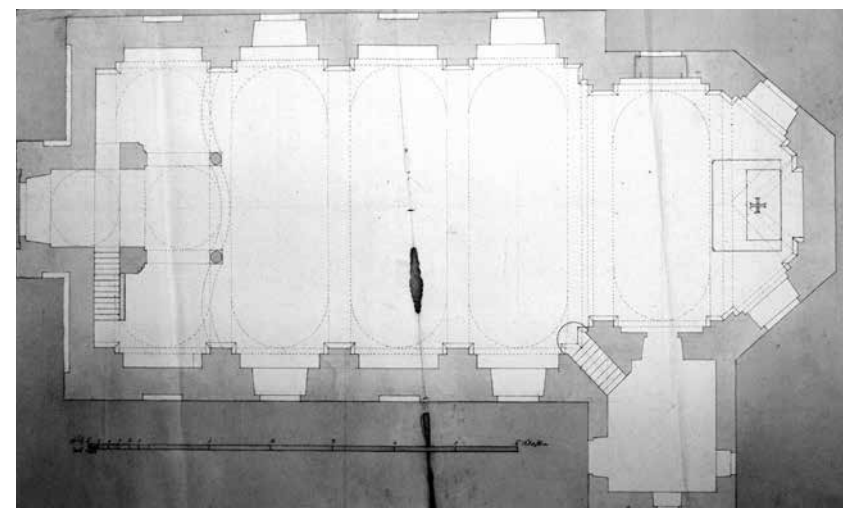
1802-ben készült, de fel nem épült tervezett Nári templom déli homlokzata

vállalkozhattak a megépítésére, hiszen a leégett tetőszerkezet és berendezés ideiglenes felújítása is komoly összegeket emésztetett fel. Szintén a templom leégésének tényét erősíthetik meg az ezekből az időkből fennmaradt egyházlátogatási vizitációs iratok feljegyzései, amelyek a templom szegényes állapotát dokumentálták.

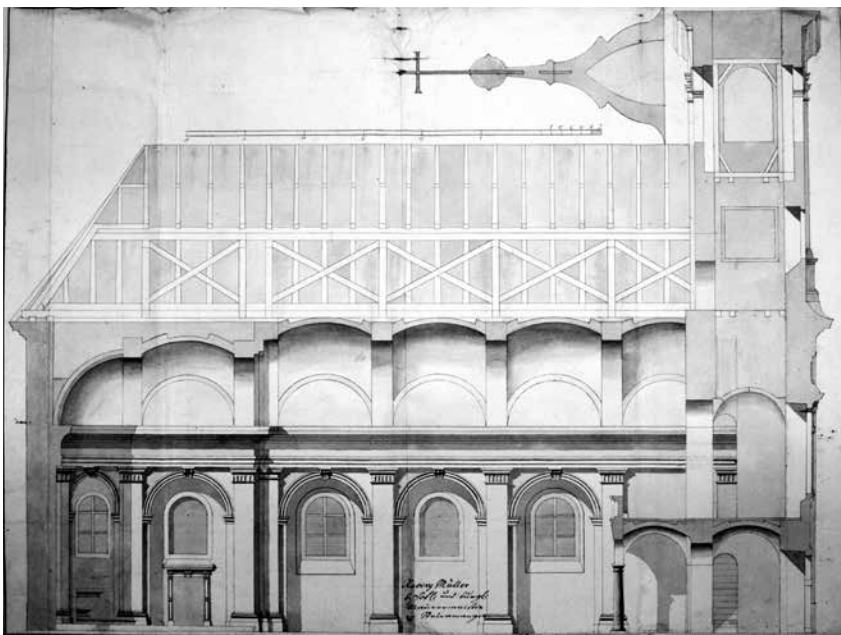
Napóleon hadjárata, az insurrekciós idők

A Nári plébánia alapítólevelének első oldala romos állapotúnak írja az alig néhány évtizede készült templomot. Néhány évtized múlva azonban minden készen állt egy teljesen új templom építéséhez. 1802-re már a tervrajzok is elkészültek. Kidolgozásuk igényességről vall, a tintával húzott vonalak közt vízfestékkel egyenletes és foltmentes satírozás, melyen a napsütésnek megfelelő árnyékolást is jelölték. A tervrajzok mellett, mely különböző metszetekben készült, tételes anyagiírás is szerepel német nyelven.

A templom látványa mai szemmel is impozáns lett volna, amennyiben megépül. A nárai előjáróság minden követ megmozgatva szeretne volna a templomépítést elkezdni, azonban a kezdődő francia forrongás, az insurrekció már érezte az előszelét, ami többek közt a gabonaárak felkúszásában, a pénzromlásban mutatkozott meg, ez pedig nem kedvezett a templomépítésnek. 1819-ben a Nári előjáróság ismét a Vármegye egyházi alapjához (Religionarius fundus) fordult anyagi támogatás reményében templomépítés céljából. Azonban a megye tanácskozó testülete a temp-

Az alaprajza. Szembetűnő, a sekrestye az 1802-es tervrajzon a másik oldalon szerepel, mint ahogy az 1820-ban megvalósult

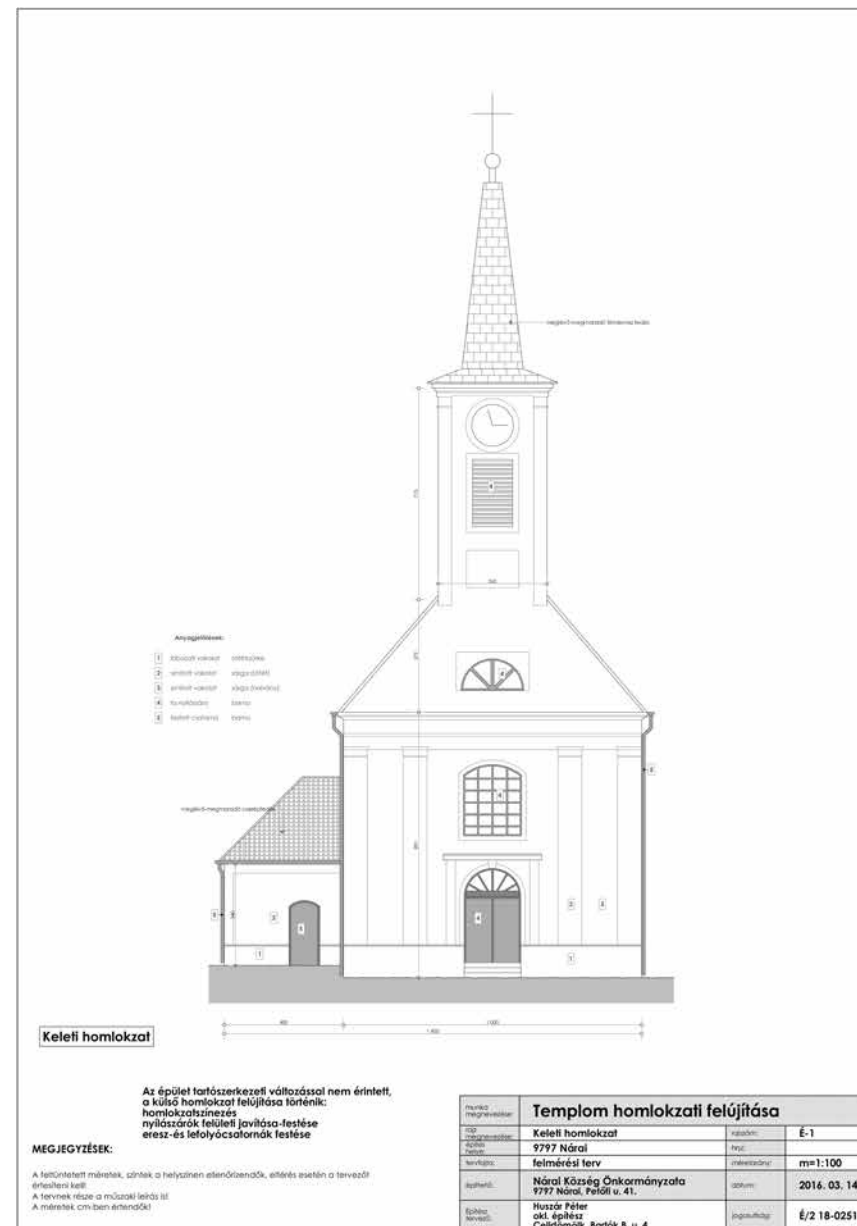

Az oldalsó metszete

lomépítés segítésére nemleges döntést hozott. A földesurak és mások bőkezűségére utasította a községet. A beadott kérelemben hivatkozás történt egy 1780. évi augusztus 7-én (4365 szám alatt) hasonló tartalommal beadott kérelemre. Ennek előzménye nem ismert, de ez százszázalékosan megerősíti azt a tényt, hogy már 1780-ban szerettek volna új templomépítésbe kezdeni a községben.

Kezdetét veszi a templomépítés

1820-ban már egy teljesen új stílusjegyet magán hordozó templom építését kezdte meg a község. Nem a 18 évvel korábban, 1802-ben készült tervrajz alapján dolgoztak az építőmesterek. Ezt a templomot láthatjuk napjainkban is, mely mára Nárai legrégibben épült épülete a maga 200 évével. A megvalósult templomot és az 1802-ben készült tervekét összevetve megállapíthatjuk, hogy 1820-ban méreteiben egy jóval nagyobb, vonalvezetésében viszont jóval egyszerűbb templom építését. Ez részben talán a háború utáni anyagi nehézségekkel, illetve a növekvő lakosságszámmal magyarázható. Tervező építésze Wojta Donát (1793–1847) a klasszicista Szombathely nagynevű építésze volt. 1820-ban épült egy másik Szombathely környéki, a vasszécsenyi templom, ez szintén Wojta Donát munkája volt. Szemügyre véve a nárai

Az 1820-ban épült templom keleti homlokzata. Ez látható napjainkban is

és a vasszécsenyi templomot, sok hasonlóságot vélünk felfedezni. Első ránézésre is szembetűnik, hogy talán ugyanazt a tervet változtathatta át kissé a két templom esetében tervezőjük. Nem csak építészeti, de belső elrendezésben is fedezhetünk fel egyezőséget. Mindkét templomban a négy evangélista van megfestve a szentély boltozatán. Wojta Donát ekkor 27 éves volt. A templomot szintén a régi helyére, a mai Kossuth Lajos utca 16. szám alatt építették fel.

A mai Petőfi Sándor utca és a Tópart utcák találkozási pontja, bal oldalon a mai élelmiszerbolt az 1970-es években, előtérben az egykori Pap-tóval. Ekkorra már csak ennyi maradt belőle, fokozatosan feltöltötték. Helyén ma a Millenniumi-park és Park-ház épülete található. Ezen a helyen vette kezdetét 1820-ban a tégláégetés. Nevét arról kapta, hogy a terület köztulajdonban, az egyház tulajdonában volt. Kialakulása annak volt köszönhető, hogy itt eléggé agyagos a terület és már a középkorban is a Nárai emberek épülő sövény- és tömészházaihoz erről a helyről hordták az építéshez szükséges agyagot.

Ez évben vette kezdetét a tégláégetés is a településen. Fő motiváció talán éppen a templomépítés lehetett. A falazat részben a leégett régi templom anyagából, illetve a faluban működő téglakemencéből, a falubeliek pénzén vásárolt téglából és kövekből készült 1 m széles falvastagsággal. Téglaboltozattal látták el a mennyezetet, az ács-szerkezet keményfából készült, a tetőre pedig cserépfedés került. A templom a plébá-

niabeliek költségén épült. A felépített templomot szintén Tamás apostol tiszteletére szentelték. A hagyomány szerint a templom felszentelésének napja szeptember 12-én Mária ünnepkor volt. Ezért ezen a napon tartják a náraiak a mai napig a templom búcsúját annak ellenére, hogy Tamás ünnepe máskor van. A templom építésének koordinálásával Eörssey József földbirtokost bízták meg.

Feljegyzés Azon sommákról, melyek az 1820-dik esztendőben újonnan fel állított Nárai Szt templomnak felépíttetésére bétettek, és ki adattak eképpen következik, ugymint:

Bévétel	a	kr
1819-ik esztendő május 23. 73 200 darab		
Tégla Tibola Mihály Urnak ell adattván ezekre		
20 Ftal, jött bé érette:	1464	
Ezen summából 1000 Ft intezesre ki adatván, jött be egy esztendőre	60	
1819 június 17kén A nemesség réttye szénajáért ugyan Tibola Úr fizetett	51	6
1819 július 19kén Ns Dese János Korcsma árendát fél időre a Lajstrom szerint bé fizetett	46	20
1819 aug 22 Nemesek réttye sarjujáért Ns Dese Antal tett le	23	
1820 márc 2. Ns Sárfi János egész esztendőbéli árendát 5 hónapi inzezzel együtt	124	11
1820 márc 2. Skultéti Jóseff egész esztendőbéli árendát 5 hónapi intézéssel együtt	177	
1820 márc 2. Ns Dese János a másik fél esztendőbéli árendát meg adta	30	
1820 aug 29a Tégláért Tibola Mihály Úr Pálfi Úr által fizetett	196	
1820 aug 29a 16 szál fáért Tibola Mihály Úr Pálfi Úr által fizetett	48	
1820 aug 30a Ns Somogyi Imre számadójából meg maradt 178 Fból 31 Ftot vettem fel	147	
1820 ápr 9. Pálfi Úr által a Gubacs árából le tett recognisioja szerint	100	
1820 ápr 16. ugyan Pálfi Úr ak kárta volt gubacs 1 ½ esztendőbéli	611	30

1820 máj 11 Ns Sárfi József Korcsma árendáért anticipált Cons szerént	100	
1820 máj 11 Ns Dese János Korcsma árendáért anticipált Cons szerént	70	
1820 máj 11 Skulteti Joseff Korcsma árendáért anticipált Cons szerént	130	
1820 máj 27 Horváth Joseff Interes fejében tett le	10	
1820 juni 4 Gubacs árát Contractus szerént vettem fel a Zsidóktul	2030	
1820 juni 4 xxxxx ajándékozott	300	
1820 juni 18 a nemesek réttye szénájáért Zelles Ur fizetett	51	30
1820 juni 18 Furó Mihály Horváth József helett fizetett Templom adósságát	16	22
1820 juli 17 Prácsovics György az helység pénzébül adott 1 Apr '817 fel vett 180 Ftot hátra volt kamattyával együtt le fizette	215	6
1820 juli 30 Moór Eörzsébet tett le	12	
1820 aug 20 Vincze Ferenc, Mór Mihál és Kovács Kata adósságát le tette	29	15
1820 aug 20 Laky József Úr adósságából tett le	200	
1820 szept 3 Ns Somogyi Imre a falu pénzét abligatiója szerént le tette	60	
1820 szept 3 Ns Zelles József a nemesek réttye sarjujáért tett le	31	30
1820 szept 5 Somogyi Imre az hátra volt 8 Ft 10 krajcárt le tette	8	10
1820 szept 9 Moór Eörzsébet adóssága leszállásában tett le	57	
1820 szept 27 Ns Antal Jánosné azon templomi pénzébül adósága le szállást tett le	130	
1820 szept 26 Ns Dömötörné Asszon tett le templomi adósságát	40	
1820 okt 9 Ns Dömötörné Asszon az előbbibüllett lett restanciát	14	24
1820 okt 9 Ns Dömötörné Asszon a 813-ik esztendőbéli számadásbul való restanciát	38	

1820 okt 12 Pálfi Sándor Ur adóssága defalcatiojából tett le	100	
1820 okt 12 Horváth, vagyis Csépfő Józseff az adóssága le szállásából tett le Falu adósságát Hompassz Ferencnek öreg esküdt által	10	
1820 okt 17 Ns Császár Ferenc az '814-ik és '815-ik esztendei számadásbéli	40	
1820 okt 17 Ns Doma József a rendbéli Capitoli Interesse le szállásában	40	
1820 okt 17 Kovács Ferenc és Lóránt Rozália a falu pénze defalcatiojából tett le	100	
1821 febr 28 Ns Doma József adóssága leszállásából ismét tett le	30	
1821 ápr 4 Stumpl György mészáros a '820-ik esztendőre le tette az árendát	143	
1821 juli 1 Horváth József a hét rendbéli obligatioin volt 46 Ft 48 krajcárul álló Capitalibul és hátra volt Interessébül álló összeggel 66 Ft 27 krajcárul hátra volt adósságát le tette	33 51	
1821 juli 6 Ns Szabó Antal a Mocsolai rétért '821-re tett le	17	
1821 aug 4 Ns Nunkovics Anna asszon az obligatió volt 100 Ft adósságát hátra lévő 3 esztendei 2 ½ hónapi interessével együtt le tette, összességgel	119	15
Summa	7248	30
Ehhez járul azon kész pénz, mell a Templom ládájában találtatván, néhai Tiszteletes Sági József Nárai Plébános Ur által kezemre adott.	500	
Tesz az egész bé vett Summa	7748	30
Ki adása a tul bé vett Summákrul		
1819 máj 30 Prácsovics György Téglá xxxx számadása alá attam	100	
1819 juni 17 Prácsovics György fa vásárlásra	100	
1819 juni 27 Prácsovics György fa vásárlásra	200	
1819 aug 2 Prácsovics György fa vásárlásra	100	
1819 szept 12 Prácsovics György fa vásárlásra	40	

1819 okt 2 Prácser György fa vásárlásra	50	
1819 okt 4 Prácsovics György Pornóból vett fáért	45	
1819 okt 14 Prácsovics György téglások ki fizetésére	75	
1819 okt 16 Stájerer Mihály Csatári kőfejtőnek Contractus szerint	101	
1819 okt 29 Prácsovics György a téglá égetéshez való fa vételre	100	
1819 dec 15 Illés Tamás Ács pallérnak a legények ki fizetésére	50	
1820 jan 2 Rohonczi mész égetőknek adtam a Contractus szerint	50	
1820 jan 6 a Rohonczi mész égetőknek adtam a Contractus szerint	60	
1820 jan 4 Téglás fizetésére Prácsovics Isputornak	23	
1820 márc 2 Ns Dese Antal öreg esküdt talicska vásárlásra	25	
1820 márc 6 Voita építő mestert Contractus szerint	1952	
1820 márc 19 Téglá égetéshez való fa vágatott Dese Antal öreg esküdt által	32	
1820 márc 27 Fövén rostálásért Pongrácz Ferencnek és Tóth Péternek	6	
1820 márc 29 Stohl Samu mész égetőknek Dese Antal öreg esküdt által	60	
1820 ápr 1 Fövén rostálóknak és mész oltóknak	6	45
1820 ápr 10 Prácsovics György téglá számadás	20	
1820 ápr 16 Tóth Péternek fővén rostálásért és mész oltásért	6	35
1820 ápr 16 Buckali Lászlónak fővén rostálásért és mész oltásért	5	
1820 ápr 16 Prácsovics György téglá Inspuornak állás deszkák vásárlására és Lovász István 13 Ft árendájának kifizetése	100	
1820 ápr 16 Dese Antal öreg esküdt által küldetett mész égetőknek	100	
1820 ápr 22 Buckali László fővén rostálásért	13	29
1820 ápr 30 ugyan annak hasonló végre, és egy kapáért	6	57
1820 ápr 30 Prácsovics Györgynek számadás alá	100	
1820 máj 6 Buckali László fővén rostálásért	6	5

1820 máj 10 Prácsovics György különféle fizetésekre	100	
1820 máj 11 Tóth Péternek mész oltásért, és malter rostálásért	7	6
1820 máj 13 Prácsovics György téglá Inspuornak számadás alá	100	
1820 máj 14 Buckali Lászlónak fővén rostálásért	8	12
1820 máj 18 Stráit Konrád Rohonczi Ács mesternek	525	
1820 máj 20 Buckali Lászlónak fővén rostálásért	5	4
1820 máj 20 Hovárdosi mész égetőknek	100	
1820 máj 27 Prácsovics Györgynek vass vásárlásra és szegekre	100	
1820 máj 28 Tóth Péternek mész oltásért	7	31
1820 juni 4 Cserép Sindelre és egyéb szükségre az öreg esküdt	330	
1820 juni 4 Prácsovics György téglá Ispuornak számadás alá	100	
1820 juni 18 Hovárdosi mész égetőknek	55	30
1820 juni 18 Tóth Istvánnak és Péternek és Ress Jánosnak öll fa vágásért	45	22
1820 juni 18 Tóth Péternek mész oltásért	1	39
1820 juli 2 Hompasz Ferenc öreg esküdt téglára és egyéb szükségre	220	
1820 juli 2 Prácsovics György téglá Ispuornak számadás alá	200	
1820 juli 7 Pitterle asztalosnak Contractus szerint	665	
1820 juli 18 Springer György lakatosnak	90	
1820 aug 9 Prácsovics György téglá Contractus számadás alá	100	
1820 aug 20 Horváth Mihály kőmívesnek a cserepezésért	22	12
1820 aug 20 Foglhaffer Ignác aranyozót	10	
1820 aug 20 Prácsovics György téglá Inspuornak számadás alá	100	
1820 aug 20 Foglhaffer Ignác aranyozót	25	
1820 szept 3 Prácsovics György téglá Inspuornak számadás alá	150	
1820 szept 18 Foglhaffer Ignác aranyozót az oltárért, és xxx Contractus szerint	101	

1820 okt 9 Zenelli boltosnak festékekért	79	
1820 okt 9 Könczöl vasárost	27	24
1820 okt 27 3 oltár képekért T. Tibolt Ur által a Kép író	330	
1820 nov 1a lakatosnak	21	
1820 nov 25 Gáinernénak	1	
1820 nov 26 Springer György lakatosnak	8	
1820 nov 26 ugyan annak	14	
1820 nov 26 Flastrom kövekért adtam	25	
1820 dec 3 Grosz Bernán bádogost monstrancia ezüstözéséért	24	
1820 dec 3 ugyan annak pacificale ezüstözésért	5	
1820 dec 12 Zenillinek len mag olaért	5	50
1820 dec 23 Bádogosnak és övegesnek	2	15
1821 jan 1 Prácsovics György téglá Inspuornak számadás alá	10	
1821 jan 1 képiornak az helység assignatiójára	79	
1821 jan 1 asztalosnak az helység assignatiójára	20	
1821 jan 1 Springer lakatosnak azt helység assignatiójára	6	
1821 jan 1 Pitterle asztalos	10	
1821 febr 2 Hompasz Ferencz öreg esküdtnak számadás alá	20	
1821 febr 2 Imre jósefnének felső ágyi ruhájáért	7	
1821 febr 25 Stáér Mihályt 14 öll kövekért	23	8
1821 máj 7 Hompasz Ferenc öreg esküdtnak számadás alá	20	
1821 máj 19 orgona csinálónak az orgona reparatiojáért	18	
1821 máj 19 Hompasz Ferenc öreg esküdt számadása alá	12	30
1821 juli 1 Prácsovics György téglá Inspuornak	33	57
1821 juli 7 Kőművesek, és napszamosok, kik a templom kerítésén dolgoztak	70	30
1821 aug 8 Hertelendi Imre öreg esküdt a plébánia kiss szobájába vásárolt kálháért és vasért	25	
1821 aug 18 Stáér Jóseff kő áraért adatott	7	
1822 ápr 4 Gyónó chédulákért	10	

1822 ápr 4 övegest az ablak reparatiójáért	3	12
1822 ápr 4 Wimmer János övegest az ujj ablakokért Contractus szerént	60	
Kiadásnak summája	7740	5
Zenellitől fizettetet le út sub	129	
Summa	7869	5

Szignált Nárai 1 juli '822
Eörssy Jóseff Composszor, és Számadó

Igy a bé vett summa mint fellebb	7748	30
Prácsovics tett le adósságot	148	48
Hertelendi Imre tett le adósságot	25	
Summa	7922	18

A kiadás tesz	7869	5
marad	53	13
Document alatt mészégetőnek adatott	100	

*Ezen szám adás originallja '823-ik 17 febr a szükséges documentumokkal együtt
az Kösségbeliek által adatván revideáltatott*

1841-ben a községben 492 katolikus gyónó és 131 nem gyónót tartottak számon, összesen 623 főt. A húsvéti gyónásról a bizonyítványokat minden évben beszedte a plébános, amivel egyidőben a lélekszám is összeszámoltatott. Ágostai 1 fő (evangélikus), helvétikai 1 fő (református) és 4 zsidó főt tartottak nyilván. Egy vegyes házasságot említenek, Koschel Károly ágostai vallású asztalos és Weisz Anna katolikus részéről. A plébános ez időben Német János, szombathelyi születésű, 42 esztendő. A plébános különös gondot fordított arra nézve, hogy az oltári szentség és a szent olajak rendesen zárva legyenek. Ugyancsak zárták az egyházi kasszákat, mégpedig oly módon, hogy az egyik kulcs a plébánosnál, a másik pedig a templomatyánál volt. A faluban káplán vagy más pap ekkor nem lakott. A templombelsőben található volt egy téglából épült karzat, hatváltozatú orgona, fa szónokszék, keresztelőkút, 16 pad, szenteltvíznek edény. A szentségtartó szekrény előtti függőlámpa vasárnap és más ünnepeken szentmise alatt szokott égni. A sekrestye szintén kőből épült, melyben a szükséges kettő almáriumon kívül karosszékkel és térdeplőkkel volt bútorozva. 1841-ben a következő körmenetek voltak a nárai templomban, illetve a templomon

*Az 1826-ban épült barokk kiskápolna a temetőben
az 1940-es években*

kívül: Nagyszombaton, Feltámadáskor, Úrnapján, ha az idő engedte minden újhóld vasárnapján, Márk napján és a keresztjáró héten. A Szentségimádást december 21-én és április 21-én tartotta a plébános. A bérálás szentsége ebben az évben 80 személy részére lett kiszolgáltatva. A templom berendezései közt úrfelmutató és áldoztató kehelyből egy-egy volt rézből, miséző kehely négy volt, egy aranyozott ezüstkehely is volt, továbbá kettő rézből, egy ólomból, három tányérral, betegáldoztató s olajtartó egy ezüst, egy réz, és ismét egy ezüst olajtartó a keresztelőkútnál, mely fából készült, amiben a rézből készült víztartó volt. A rézből készült füstölőből szintén kettő volt,

hozzá egy réz tömjéntartó és kanál tartozott. A kézi kereszt ezüstözött rézből volt, az oltár előtt egy kétnyeles és két kisebb réz lámpa és egy bádoggal gyertyatartó volt található. A sekrestyében tartották a következő miseruhákat: négy színes, kettő fekete miseruha, kettő vecsernye öltöny, kettő színes fehér hosszú ruha, négy nyakkendő, hét átkötő, három kehelytörő kendő, három oltárkeszkenő, húsz oltárterítő, tizenhárom fődöző, három ámpolna üveg, négy cintányér, három papi ing, kettő vörös egyházi ruha, kettő fekete, ehhez ing nyolc, négy zászló. A templomban volt továbbá három misemondó könyv, négy halottas, egy evangéliumos könyv és kettő szertartásos. Volt továbbá kettő nagyobb feszület és kettő oltárfeszület, négy oltárvánkos, két szenteltvíztartó rézből, egy rézből készült szentelő, egy selymekendő az úrfelmutatáshoz, négy csengettyű, kettő hamuvevő, egy temetkezési kereszt és minden felszerelés az Isten koporsójához, egy halottak napi koporsó, egy háromágú tartó nagyszombatra és egy könyvtartó képezte többek között a templom berendezéseit.

Az egyház javai a XIX. század közepén

Az egyház szántó földjei a nárai határban: 1-ör a Soós útján kívül volt Szabó Sándor és Dömötörné asszonyság szomszédságában, egy tagban 4 hold. Ugyan ennek végében 1 hold. Mindezen földeket a helység tartozik munkálni, mostanság ezen földek kivannak adva a szent Szék s egyházi védők jóváhagyásával 6 évre haszonbérbe, minden hold után fizetnek évenként 6 fl.-ért. Volt egyszer köteles ezen idő alatt megtrágyázni. Rétje erdeje nincsen az egyháznak. Az egyház tőke pénze jó biztos helyekre kiadva 6-os kamatra, össze térsen 1218 fl 21 Krt. vált. A kamat rendesen fizetetik. A tartozók neveik az adós leveleken kívül évenkénti follyatató kézi jegyzékben is föl vannak jelölve a kamat rendes beszédese végett. Némelyek ezen tőkék közül ezüstben, mások váltóban vannak az adós levélen. A plébánia házában két kulcsu zár alatt álló egyház pénztárában melynek egyik kulcsa a templom atyánál a másik a plébánosnál tartatik, találtatik készpénz. Az egyház javaibul semmi sincs elidegenítve, sem adóssággal terhelve. A szükséges javítások, amennyire a tulajdon vagyonából ki nem kerülne, a kegyes kir. intézmények szerint az illető egyházi védő község által potoltatik. Gyertyára olajra s egyéb szükségére elkel évenként mintegy 65 fl. váltó. Mise bort a helységből az, ostyát a szombathelyi kolostorból vásárolja a plébános. Az egyházi számadások az illető kerületi alesperes s a nemes község elöljáróinak jelenlétükben évenként rendesen vezetnek. Az utolsó számadás tartatott 1841 év január 28-án. A plébános javai és jövedelmei. A nem legjobb karban álló plébánia házában találtatik 3 szoba, 1 konyha, kamra, istálló és pajta. Az eleje kőből, a többi a kamráról kezdve sövényből és fából volt építve. Az építés, a javítás, a fönttartás, a k.királyi intézmények szerint az egyházi védőközösséget illette. A ház végében volt pajtás és szilvás kert is, ezek bekertelése tatarozása a fárabelieket illette. Volt még egy más

kert is csekély hasznú a mester háza (iskola) és az ország út (véltetően a mai Petőfi Sándor utca) közt. Ezt bekeríteni a plébános kötelessége volt.

A plébánia javai és jövedelmei: 1-ör csaritában Béri és Dömötörné mellett 4 hold. 2-ör az alájárokön özvegy Kiskosné és Nárai Imre szomsz. " hold. 3-ör kis völgyi kutnál Pálffy Sándor és Németh József mellett 4-er ugyan ott Németh József és Hertelendi Ferenc szomsz. " hold 5-ör becseföldén özvegy Kiskosné és Doma Balázs közt 1 hold. 6-ör ugan ott Pálfi Sándor és Zernovác Józsefné szomsz. " hold 7-er a jáki határban Szabó Sándor és Ebergényi József szomszedságában 1 hold. Ezen földek megmunkálása a fárabelieket illeti háromszor megszántani, bevetni, boronálni, learatni, összekepelni, behordani a pajtában elrakni kötelesek. Évenként négy hold jön ily munkálat alá trágyával vagy annak kivételével nem tartoznak, azonban felszálításra annak idejében kiszokták hordani a trágyát a plébánia udvarról a fára földjeire. Ezeken kívül vannak még a következő földek melyeket a plébános maga tartozik megmunkáltatni. 1-ör a csargon Nárai Imre és Lóránth József szomszedságában 2 hold. 2-ör az unyom útján belül a nagy rétre járóban Szabó Sándor mellett ½. 3. Az unyom útján kívül balogfai utban ½ hold. Ezekért tartozik a plébános Ostyával ellátni a templomot. 4-er mogyoró kerék útján Sárfi János szomsz. a gyöpös út mellett Mária földje 3 hold. Ezen ugynevezett Mária földje javítás fejében adatott a plébániának akkor midőn az egyház védséget a helység magára vállalta. Rétye egy vagyon a nárai határban a kiskuton alul a Ják utja mellett szénát sarjut kaszálni szarítani, összegyöjteni s a pajtában elrakni, úgy rétet tisztogatni a fárabeliek tartoznak. Erdeje tulajdonnéven nem lévén a plébánosnak az egész község elegendő tüzelő fával köteles ellátni a plébánost s a fát állítani a plébános minden terhe, vagy akár mikénti ebbeni rövidsége nélkül. Makkoltatási joggal bír a plébános szintén erdei gyümölcsöt is szed köz erdőn. A plébánia földjeiből semmi elidegenítve nincs. Állandó jövedelme nincs, hanem a Religio javak pénztárából esztendőként husz 60 fl. Gabona jövedelme: minden pár vonós ló vagy ökör marhától jár " pozsonyi mérő búza s fél p. mérő gabonával tartozik, ennek fele búza, fele rozs.

Az I. világháború után

1924-ben adományozta Nárai közbirtokosságnak bemutató levele alapján a Nárai Plébánia javadalmait Pintér Lajosnak Gróf Mikes János püspök. Pintér Lajos előbb Körmenten teljesített szolgálatot mint káplán, itt többek közt Gróf Batthyány Strattmann Ödön gyóntatója és utolsó útjára előkészítője volt. János püspök halálából nevezte ki a fiatal káplánt a nárai plébániára, ami elődje Horváth Dezső hirtelen halála következtében üresedett meg. Horváth Dezső négy évig szolgálta a nárai híveket. Pintér Lajost első útján maga Gróf Mikes János püspök hozta el személyesen Náraiba kocsijával.

Ezekre az évekre a templom, a plébánialak és az iskola is eléggé felújításra szoruló állapotba került. Az azonnali felújításról szó sem lehetett, már csak a rendelkezésre álló szűk anyagi források végett sem. Első gondolatként tehát a hitélet kiterjesztése mellett a plébánia anyagi javakban történő megerősítése fogalmazódott meg, minek következtében Pintér Lajosnak sikerült is az első évben 6 000 000 koronát megtakarítani. 1925-ben a teljesen pangó gazdálkodás fellendítésén volt a fő hangsúly, amit nagyban nehezített viszont a Horváth Dezső plébánossága alatti kommun idején történt földosztás. Ugyanis a plébánia földjeiből 26 holdat 42 parcellára osztották szét. Ez évben az állatok beszerzésére és a gazdálkodás elindítására a plébánia 25 millió korona hitelt vett fel az egyházmegyei takarékból 32%-os kamatra. „A háború utáni időknek nyomasztó és erkölcsi s anyagi lecsúszásának érezzük minden nyomorúságát” – írta Pintér Lajos egyik írásában. A belső felújításra 1930 nyarán kerülhetett sor, melynek keretében a teljes belső renoválásra került. Új festést kaptak a falak, melyet Jaksa István szombathelyi mester készített. Újra lett kövezve a templombelső és ekkor került sor a templompadok cseréjére is, melyet Barasits Gyula nárai asztalosmester készített. Szeptemberben, Mária

*A fiatalon elhunyt Horváth Dezső plébános ravatala
1924-ben a Nárai templomban*

neve napján szentelte fel a felújított templomot dr. Tóth József nagyprépost. 1931. szeptember 25-én, pénteken a Vasvármegye című napilapban hirdetményt tett közzé a Nárai község elöljárósága, a templomtorony felújításával kapcsolatban. A hirdetésre összesen 12 ajánlat érkezett, mely közül Polgár Imre ajánlata mutatkozott a legkedvezőbbnek, 995 pengőért vállalta a munkálatok elvégzését. Ez évben került sor az orgonán egy kisebb javításra is. 1934-ben böjti időszakban két jezsuita szerzetes érkezett a községbe, akik a plébánián kerültek elszállásolásra. Fiedler és Omerovics jezsuita atyák missziós célból érkeztek Náraiba, az itt töltött nyolc nap alatt számos szentbeszédet tartottak. Pintér Lajos nárai plébános egészen 1947. november 30-án történt nyugalmába vonulásáig, tehát összesen 23 évig szolgálta a község hitéletét.

Ezt követően Budapestre költözött, ott 1951 és 1958 között a budapesti ferences Alkantarai Szent Péter-templomban, mint kisegítő lelkész végzett lelkipásztori

munkát 1958. november 8-án bekövetkezett haláláig. A budapesti Farkasréti temetőben nyugszik. 1947. december 1-jétől Winter György lett Nárai új plébánosa. Róla tudnunk kell, hogy a második világháború után, mint leszerelt tábori esperes, alezredesi rangban került a nárai plébániára, ő még (legutolsóként) „választott” plébánosként, az akkor még létező „közbirtokossági”, azaz községi kegyúri jog gyakorlásával. Az ő plébánossági ideje alatt 1950-ben szűnt meg a Nárai jegyzőség és alakult meg a községi tanács. Ezzel a döntéssel végleg megszűnt a községi politikai kegyűrség is, ami a Nárai Plébániának fenntartó anyagi bázisa volt. Ehhez társult az 1951-ben bekövetkezett összes egyházi ingatlanföldekre kiterjedő, tehát a templomi és a

Pintér Lajos plébános fiatal korában

Kossuth Lajos utca képe a templommal, a bal oldali fák mögött a plébániával az 1950-es évek végén

Péntek Lajos későbbi sekrestyés az 1950-es években a „szedresben”.

Ezen a helyen épült fel 1962-ben a művelődési ház.

Háttérben a Medgyessi-ház és vegyeskereskedés, napjainkban lakatlan. Jobbra az egykori iskola, mai óvoda épületsarka látható

plébániai, valamint a misealapítványi földeknek a beállamosítása. Ezzel a döntéssel az állam szó szerint kihúzta a „talajt” az egyház alól. Winter György sajnos nem sokáig lehetett Nárai plébánosa. Életének 60., papságának 35. évében halt meg. A szombathelyi Szalézi Templom kriptájában nyugszik.

1955-ben a község villamosításával egyidőben került sor a templom és a plébánia villamosítására is. 1956-ban a plébánialak istállóépületének tűzfala felül leomlott. Emiatt az istálló vasgerendás boltozatát az Egyházközség lebontatta, a vasgerendákat megtartva a tűzfalat felrakatta. Így az istállótér padlástér nélkül maradt. Az eladott téglák árából Iványi Dezső kifestette a plébániaház háló- és házvezetőnői szobáját. Ez évben a bérmlás 1956. október 23-án kitört forradalom előtti vasárnapon került megrendezésre. 1957-ben szeptember 15-én Iványi Dezső nárai plébánost Kovács Sándor megyés püspök Kőszegszerdahelyre helyezte, az addig ott szolgálatot teljesítő Németh Lajost pedig Nárai névzezte ki. Németh Lajos első teendője a még hiányos villamosítás – többek közt az orgona – befejezése volt. 1958 decemberében került lebontásra a plébánia régi zsúpfedésű pajtája.

*Az egykori bal és jobb oldali mellékoltárok.
Ma már csak a képek állnak*

A megkopott külsejű templom az 1960-as évek elején

1964 tavaszán ismét a templomtorony sisakjának felújítása vált szükségessé, mert már helyenként rozsdásodás foltjai látszottak. Ekkor még hiányzott a kis-harang a templomból. 1964. október 10-én Németh Lajos plébános és Doma József kiskereskedő Őriszentmiklósról Ducsák József harangöntő-mesterhez utaztak és szinte már kész tervekkel jöttek haza. Az elkészítendő harang 170 kg körüli lett volna, de mint már tudjuk ez a harangkészítési terv nem járt sikerrel. 1968-ban a templom közelgő 150 éves jubileumára a plébános és az egyházközség vezetői a templombelső felújítását tűzték ki célul, leginkább a falfestés tűnt a legnagyobb feladatnak. A felújítás híre kedvező fogadtatásra talált a lakosság körében is, házanként átlagosan 300 Ft adománnyal járultak hozzá a templom szebbé tételéhez, az így összegyűlt 56 000 Ft-ot pedig ideiglenesen bankbetétbe helyezték. Az első nagy feladatot a festés előtt a templom beállósolása jelentette. Ebben nagy szerepet vállalt a helyi Tsz vezetősége, akik az állásoláshoz szükséges fenyőfákat biztosították. A kivitelező festőmester Székely Rudolf és fia Székely Rezső szombathelyi lakosok voltak. Választásukban szerepet játszott az 1963-as Pornóapáti templombelső festése, ami szintén az ő munkájukat dicséri. De mielőtt a falfestés elkezdődhetett volna, szükséges volt a három oltárképet restauráltatni. E feladatot Radnóti Kovács Árpád szombathelyi művész vállalta.

A templom 1968-as felújítása

A templom felállványozása 1968. június 16-án, úrnapi utáni héten kezdődött. Először a szentély került felállványozásra és kifestésre, utána a középső hajó, majd legvégül a templom hátsó hajója. A templombelső festésekor törekedtek az 1930-ban felfestett motívumok megőrzésére. A falat először lemosták, a füst miatt szinte láthatatlanná vált ábrák újra láthatóvá váltak, ezekre friss enzim színezéket kentek. Csupán az oldalfalakra festettek márványmintát, mégpedig olyanformán, hogy a falburkolat rózsaszínű lett, kissé drappos márvány mintával, a középfalak zöldszínű márványmintát, az oszlopok vöröses erezetet, a főoltár melletti falmezők és a vakablakok melletti felső falmezők sima pasztellzöld színt kaptak. Ami változás történt a mennyezet újrafestésében, a középboltozat kupolájába festett mennybe menő Nagyboldogasszony ábrázolása. A festés június 18-án kezdődött, és egy hónapig tartott. A festők étkeztetésére a Náriai állami gazdaság konyháján került sor. Eközben került sor a templom világításának teljes átszerelésére is, melyet Hajgató László szombathelyi mester végzett el. 1969-re maradt a templombelsőben lévő oltárok aranyozásának megújítása, melyet Herendi Károly szombathelyi aranyozó végzett el. Még ebben az évben a község nagy örömeire megoldódott a „lélekharang” hiánya is. Németh Lajos plébános a szombathelyi Emberbaráti Kórház kápolnájának kisharangját hozta el Náraiába. A harangnak a községbe való kerülése sem volt mindennapi. A plébános 1968 őszén látta meg először a harangot a Jáki úti temető nagy beton haranglábánál, tavaszra viszont már elvitték onnan. Németh Lajos kérdésére a temetőgondnok közölte, hogy a Temetkezési Vállalat igazgatója kicsinek találta oda azt a harangot, aki Kovács Sándor püspökhöz fordult egy nagyobb harangért. A cserére dr. Varjas Győző püspöki irodaigazgató lett kinevezve. Őhöz fordult Németh Lajos plébános, és megtudta, hogy a temetőbe a felsőszőlőki templom harangját fogják leszerelni, mivel a templom pont a határ mellett fekszik, tornyát pedig a határőrség vette birtokba. A harangot végül is 1969. szeptember 23-án Simon József fuvaros hozta el a Püspökvárból. Hazahozatala után azonnal megmérték, 125 kg volt a koronájával együtt. Másnap rögtön felhelyezték a templom előtt két kőművesbakra állítva és megkondították. Mindenki az összhangot figyelte a nagyharanggal. Pompásan összepasszolt! A plébános mind a faluban, mind a Püspöki Hivatalban bejelentette: a harang marad. Az árára vonatkozólag nem kis bonyodalom támadt, mert Németh Lajos plébánost megelőzve a balogunyomiak, vasárnap látogatást tettek a püspöknél és bevitték 30 000 Ft-ot a harangért. Dr. Varjas Győző közbenjárásával azonban a harang a Náriai templomé maradhatott 20 000 Ft-ért. A harangszentelésre 1969. október 26-án délelőtt 9 órakor került sor. Az ünnepi szentmisét Zenz Péter jáki apát celebrálta, a szentbeszédet pedig dr. Varjas Győző mondta, és ő is húzta meg

1968. június 29-én kezdődött a templom állványozása

elsőként a harangot. Ekkortól – 25 év kihagyás után – ismét két haranggal büszkélkedett a Náriai templom. Ezt a harangot 1818-ban öntötték Szombathelyen Heller András műhelyében. Ez a harangöntő műhely mára szinte teljesen feledésbe merült, pedig egykoron nem akármilyen technikai eljárással készültek itt a harangok, a fő alapanyag, a bronz mellé nem kevés ezüstöt is kevertek az öntvénybe és ez adja – többek közt a nárai kisharang – szép, tiszta csengő hangját is. 1973-ban a templom köré ültetett vadgesztenyefák közül (melyeket a vízelszívó hatásuk végett ültettek 1903–1904 közötti időszakban) az északnyugati oldalon 5 db, a szentély mögött pedig 2 db kidőlt. Április 3–4-én történt a templom külső vakolatának félmagasságig történő leverése.

Az állványozás június 29–30-án történt, július 2-án pedig megindult a tatarozási munka. A színezés is hasonló lett a korábbihoz, a lizéniákra okkersárga nyersmeszelés, a belső falrészekre pedig dolomit színben húzott vakolás került. Július 17. és 19. között készült el a toronysisak oxid-ezüst, vagy más szóval folyékony alumíniummal való lekezelése idős és fiatal Rózsássy József budapesti mesterek keze nyomán. Ebben az évben került sor a sekrestyében található vakablakok faablakokra történő cseréjére, amelyet Szakály János nárai asztalosmester készített.

A templom az 1968-as festés után

A püspök fogadása a templom előtt a megújult templomszentelés alkalmából

A felújított templom szentelése

A püspök köszöntése a templomban

Templombelső az 1970-es évek elején

Rendszerváltás időszaka

A templomon a következő nagyobb felújítás 1988–1991 között volt, ezen munkálatok 2 200 000 Ft-ba kerültek. A templomfelújítás keretében akkor teljesen kicserélték a villanyvezetékeket, új világítás készült, újraszertelték a villámhárítót, az áldoztató korlátot elbontották, a kövezet helyett süttői márványburkolatot kapott a padlózat. A teljes tetőcserepet lecserélték, a templom tornyát újrabadogozták, a templom előtti híd helyett is új készült. A munkák befejezése után a templom környezetét rendbe hozták, parkosították. Az előregedett gesztenyefákat kivágták, helyette teljes meliorációs csapadékvíz-elvezető rendszer épült. A templom fűtése már Várnai József plébánossága alatt készült, ami négy hőtárolós villanykályha üzembe helyezését jelentette. Mára ezek elbontásra kerültek, elektromos padfűtés biztosít meleget. A templom hangosítását szintén Várnai József építtette ki először, akiről köztudott, hogy egészségügyi okokból halk szavú ember volt. Kisebb, nem látványos, ám pénztárcát egyáltalán nem kímélő karbantartások folyamatosan előjöttek. Ilyen volt az 1999-es orgona-felújítás, mely több mint 2 000 000 Ft-ba került. A renováláshoz Dr. Rátkai László jáki esperes kezdeményezésére, a hívek adományaiból kezdett hozzá az egyházközség. Fabó László budapesti elektromérnök és munkatársai fél évig minden apró részletre kiterjedő rekonstrukciót hajtottak végre, melynek keretében az orgona új motort kapott, ízekre szedték, mind az 510 sípját felújították. Az orgona avatására a templom búcsújának ünnepén, 1999. szeptember 12-én került sor. A megújult hangszert Tímár Mihály, a szalézi rend szombathelyi igazgatója áldotta meg, Sabján Edit ének-zene tanár, a jáki plébánia kántora szólaltatta meg először az újjászületett orgonát. A szertartáson Szigeti Krisztián, a szombathelyi Zeneművészeti Szakközépiskola tanulója hegedűn működött közre. Ekkor a templom a környék egyik legjobb, koncertezésre is alkalmas orgonájával büszkélkedhetett. A munkának éppen nekiláttak, a harangtartó faszerkezet korhadás következtében tönkrement. Az új már vasszerkezetből készült. 1999–2000-ben a két mellékoltárkép restaurálása sem tűrt halasztást, párhuzamosan a keret újraaranyozása is megvalósult. A szószék teljes rekonstrukciója, aranyozása már 2001-ben került megvalósításra, immár Gaál Sándor plébánossága alatt. A mellékoltárkép keretei, illetve a szószék visszakapta eredeti szürke-barna márványutánzatú struktúráját, amit korábban fehér olajfestékkel kentek át. A főoltár rekonstrukciójára ekkor anyagi okokból nem került sor.

2003-ban elkészült a templom külső festése, szilikát tartalmú festékkel. Szükséges volt a templom lábazatát is újravakolni, ide páraáteresztő lélegző vakolat került a régi cementes vakolat eltávolítása után. A későbbi falbeázások elkerülése érdekében, a templomon lévő párkányokat is ellátták burkolattal, megelőzendő a későbbi vakolat-mállást, illetve a mohásodást. E munkák közel 3 000 000 Ft-ba kerültek.

A templombelső felújítására 2005–2006-ban került sor Rába Imre püspöki titkár, plébános időszakában. Elsőként a főoltár, a két mellékoltár és a szószék újrestaurálása történt meg. A belső málló vakolat eltávolítása után a templombelső felállványozása után a vakolat pótlása és megerősítése után elkészült a belső falazat festése. Átépítették a kórus mellvédjét. A megújult oltárok, szószék után a belső szobrok, orgona restaurálása, aranyozása valósult meg. Kialakították az elektromos padfűtést, kicserélték a hangosítást, digitális számkijelző került ki. Csombor István budapesti templomfestő szakszerű művészi munkát végzett. A komplett belső felújítás 7 millió forintba került, melyet az egyházközség, a püspökség és a hívek finanszíroztak. A templombelsőt Dr. Konkoly István megyés püspök 2006. május 13-án, szombaton 15 órakor a bérmálással egybekötve szentelte fel és áldotta meg.

Napjainkban

A külső fal főleg az északi oldalon mohásodásnak indult, illetve 2003-ban készült szín is megfakult, a korábbi vakolathibák is előjöttek. Az egyházközség ezért úgy döntött, a templom 200 éves évfordulójára megújítja a templomkülsőt. Ezt megalapozta az elmúlt évek takaros gazdálkodása is, köszönhetően Dr. Rátkai László esperesnek. Előzőleg az északi oldalon a meliorációs vízelvezetés fölé szűrőkavicsrétegre vízszigetelés és vízelvezető betonjárda készült. Míg a templom főbejáratánál a térkő került visszabontásra, majd szigetelés után visszaépítésre került. A munkálatokat Kurcz Ernő helyi mesterember végezte. A templomon körbefutó pozitív lábazaton színezett fém LINDAB vízelvezető bádogszegély készült. Az északi oldalon a régi cementkötésű vakolat egésze, illetve körben a szükséges helyeken eltávolításra került. Kiszáradás után szárító vakolatrendszerrel pótlásra került. Erre fröcskölt dolomit struktúra készült a többiével megegyező módon, melyet Góber Tamás nárai szakember előzőleg készített. A templomfestés az állványozással indult, elsőként a torony és a főbejárat készült el. A templom állványozását a jáki Szabó Ferenc, a bádogosmunka elvégzését a körmendi Gyánó Péter, míg a templom külső festését a szombathelyi Csukovits Imre festőmester és alkalmazottai végezték. Cserélve lett az esőcsatorna-rendszer is. A régi, már rozsdásodó bádogozott csatornát sötétbarna bevonattal ellátott minőségi alumínium esőcsatorna-rendszerre váltotta. A festési munkálatok június 12-én indultak és július 13-ig tartottak. A teljes külső felújítás (földmunka, szigetelés, betonozás, vakolatjavítás, állványozás, festés, cserepezés javítása, bádogozás) 9,2 millió forintba került. A munkálatokat a Püspöki Hivatal 2,3 millió forinttal, Nárai Község Önkormányzata 1 millió forinttal támogatta, míg lakossági közadakozásból hetven család támogatásával 1,2 millió forint gyűlt össze. A különbözetet az Egyházközség állta.

A templom mai elrendezése

A község templomának főbejárata kelet felől nyílik, fölötte a toronnyal, tetején a kereszttel, négy oldalán az órákkal, melyek működésképtelenek. A templom mellékbejárata a templom déli részén, a sekrestyén található, ahonnan a szentélybe juthatunk. A templombelső háromhajós, falai festettek, a mennyezetten strigulák, képek találhatóak. A szentély mennyezetét a négy evangélista, Máté, Lukács, János és Márk mellképei díszítik. A főoltárképen a hitetlen Szent Tamás látható a feltámadott Jézussal, miközben sebeit érinti meg, háttérben a többi apostollal. A jobb oldalon egy Mária-szobor, bal oldalán pedig egy Jézus Szíve-szobor van elhelyezve a falon. A szembemiséző oltár 1983-ban készült műköből, elején Jézus jelei, a bor és a búzakarász látható. A templomban található három színes ólomablak. A szószéket mindig olyan helyre építették a templomokban, ahonnan a legjobb volt az akusztika. Feljárata a sekrestyéből nyílik, elején a hit, remény és szeretet jelképei, tetején pedig Mózes kőtáblája látható. A szembemiséző oltár kicserélésével egy időben készült el az új, fehér műkö keresztelőkút és a kis szószék (ambó) is, ami a szentély jobb oldalán található. A főoltáron kívül a templomban valamikor két mellékoltár is volt a középső hajóban, melyek már nem találhatók meg, csupán a már említett felújított képek tanúskodnak egykori jelenlétükről. A jobb oldali mellékoltárt a Szentháromság, a bal oldali mellékoltárt pedig a Boldogságos Szűz tiszteletére emelték egykoron. Az oltárok elbontásának munkálatai közben a Szentháromság oltárkép lezuhant és kettéhasadt. A szakszerű restaurálásnak köszönhetően ebből a napjaikban semmi sem látszik. A templom három oltárképe egyidős a templommal, melyeket 1820-ban készített Manzer Ignác soproni festőművész. A templom harmadik hajójában található a gyóntatószék, mellette a falon nagy fakereszt, rajta a következő felirat: „Misszió 1923. 1934. 1946.” Ez annak az emlékére készült, hogy ezekben az években jöttek a faluba missziós szerzetesek. A templom berendezései között kell megemlíteni a padokat is, melyek néhány éve lettek kicserélve annak ellenére, hogy a régiak is kielégítő állapotban voltak. Az új padok egy nárai magánszemély adományából készültek és Skrapits Lajos nárai asztalos mestermunkáját dicsérik. Az új padok beállításával a régiak közül kettő a temetőben található kápolnába lett átszállítva, a többit pedig az egyházközségi képviselő-testület a szombathelyi Gagarin úti öregek otthonában található kápolnának ajándékozta. A templom orgonája a kórusban található középen, elkészítése az 1900-as körüli évekre tehető. Peppert János és fia orgonaépítő mesterek remekműve, melyet 1920-ban Kemenesi Sándor épített át. Előtte egy hatváltozatú orgona tartozott a templomhoz. A mai 1 manuális, 13 változatú, 9 regiszteres 4,5 oktávú Angster pneumatikus típusú orgona 1957-től villanymotorhajtással működik. Előtte a kamaszfiúk hajtották lábbal a fújtatót. 1970-ben, a templom 150 éves

évfordulóján kapott új motort az orgona, melyet Ádám József szombathelyi orgonaépítő cserélt ki. 1999-ben megújult belső szerkezettel, külső-belső állagmegóvással ismét újkori, csodálatos zengésével kápráztatja el a jelenkor hallgatóságát. A toronyban egykoron három harang működött, tudjuk meg az 1841. évi Canonica Visitationból. A nagyharang 625 kg, a kisharang 273 kg, a lélekharang 28,5 kg volt. A kisharang a „határra” volt felszentelve, nagy felhők, jégesők közeledtével figyelmeztető szándékkal húzták meg. A lélekharangot halott esetén, illetve temetésekkor használták. Az első világháborúnak esett áldozatul Náraiban a nagyharang és a lélekharang, mindkettőt 1915-ben szerelték le és vitték el. 1925-ben a falu új nagyharangot készíttetett, amit Szeplőtlen fogantatás ünnepén Szűz Mária tiszteletére szenteltek fel. 1943-ban, a második világháború idején veszítette el a falu a kisharangját. A jelenlegi nagyharangon három sorban találhatóak feliratok. A felső sor szövege: DICSŐSÉG AZ ATYÁNAK – FIÚNAK ÉS SZENTLÉLEK ISTENNEK. Alatta: MIKÉPPEN KEZDET BEN VALA MOST ÉS MINDÖRÖKKÉ 1923. A harangon az alsó sorban, a peremén: ÖNTÖTTÉK SELTENHOFFER FRIGYES FIAI HARANGÖNTŐ GYÁRÁBAN SOPRONBAN. A kisharangon egy soros szöveget helyezett el a harang öntője, szövege: ANNO 1818, FUDIT ME ANDREAS HELLER, SABARIAE. A harangok Iván László plébánossága alatt kerültek villamosításra, azóta program alapján működnek. A harang mindennap reggel hat órakor szólal meg először, utána a délután tudatja, és este nyolc órakor pedig a nap végét jelzi, ezenkívül minden pénteken délután három órakor Krisztus halálára emlékeztet. A templom mindezek ellenére egyszerűen berendezett, nem hivalkodó, anyagiakban jelentős értékűnek vélt berendezése nincs. A templombelső több szobor díszíti, ezek közül csak egyet emelnék ki, a Feltámadott Jézus fa szobrát. A szobor minden évben ékessége a feltámadási körmenetnek, amit régebben a község tűzoltóparancsnoka vitt magával. A templomban több kehely is található, melyeket Víz József akkori plébános állapotukra való tekintettel újraaranyozásra küldött el. Az elküldött kelyhek közül egy kivételével mindegyiken elvégezték a kért munkát. Az eredeti állapotában maradt kehelyről kiderült anyaga ezüst, négy helyen dombornyomott minták kivételével 23 karátos arannyal aranyozott. A kelyhen található egy évszám is felülről beütve: 1724, ami arra utalhat, hogy talán az első felszentelt Nárai plébános hozhatta, vagy kaphatta a kelyhet. Ennek a kehelynek történetét nem ismerjük, vélhető, hogy a tűzvész következtében az iratok – ha voltak – mind odavesztek. A kehely érdekessége, hogy az aranyozás helyett a budapesti Egyháztörténeti Múzeumba került, ahol egy évig volt kiállításon. Sajnálatos módon Víz József plébános – miközben az orgonába szeretett volna új motort vásárolni – Németországban tragikus közlekedési balesetben elhunyt. A nárai plébánia ekkor lelkipásztor nélkül maradt, így a kehely biztonsági okokból – miután

*Az 1882-ben épült plébánia a Kossuth Lajos utcában
az 1970-es évek végén*

*Az 1882-ben épült
plébánia tetőbontása,
előtérben
Marosits Mária*

az egy év kiállítás letelt – a szombathelyi Szalézi Rend trezorjába került ideiglenes jelleggel megőrzésre. Visszaadásáról 2002-ben határozott a megyés püspök, a kelyhet Gaál Sándor plébános szállította haza. A községbeliek régi óhaja vált valóra a templom külső megvilágításával, amely 2004. április 3-án este gyulladt ki először.

A plébániaépület

A plébániaépület a Kossuth Lajos utca 1. szám alatti telekre épült közel fél hektáron, átellenben a templommal. A kétszintes épület 1982-ben készült, az éppen száz évvel korábban, 1882-ben épült földszintes rossz állagú plébániaépület helyére, melyet akkor elbontottak. Építésének költségeit a helybeliek adták össze, a különböző szakipari és segéd munkából is kivették részüket.

A korábbi, 1882-ben épült plébánia kora miatt oly mértékű romlásnak indult, ami elkerülhetetlenné tette lebontását. Az épület 1934-re már megsüllyedt valamelyest. Ez a földszintes épület háromszobás volt, egy konyha, kamra, istálló és pajta volt hozzá. Az eleje kőből és téglából, a kamrától pedig sövényből és fából épített volt. A plébánia berendezései közt főleg bútorok, evőeszközök és vallási témájú könyvek voltak.

A plébániabontást végzők egy csoportja

A plébániabontást végzők egy csoportja

Várnai József plébános borral kínálja a bontásban segédkező munkásokat

A kétszintes plébánia későbbi korszerűsítése 2015-ben Európai Unió támogatásával valósult meg. Az épületre bontott tetőfa és hullámpala került építéskor. Ezek elbontása után kezelt fenyő ácsszerkezet és Bramac tetőcserép fedés készült földmehőszigeteléssel együtt. Az eddigi öt szoba helyett a tetőtérben további egy kialakításra került, így jelenleg hatszobás az épület. Az épületben ezenkívül közlekedők, konyha, tárolók, három fürdőszoba WC-vel és egy további vendég WC, valamint fűtött garázs is található. A korszerűsítéssel külső homlokzati hőszigetelés, színezés, nyílászárók cseréje, belső festés, burkolatok, szaniterak, radiátorok cseréje is megvalósult. A garázs elektromos kaput, a bejárat térkőburkolást kapott. A plébánián Hencz Ernő tb. kanonok, esperes, plébános lakott utoljára, 2015-ben bekövetkezett haláláig. Azóta évente több alkalommal szolgált egyházközei, közösségi összejövetelek helyszínül. 2019. szeptember 1-től pedig ideiglenes jelleggel óvodaként funkcionál. A község kétszoptortos, 40 fős óvodájába a több mint 60 gyermek elhelyezése nem volt megoldható. Ennek előzménye, hogy a község bővülése okán nemcsak a lakónépesség, hanem a gyermeklétszám is jelentősen gyarapodott. Nári lakónépessége jelenleg 1514 fő. Az óvoda bővítésére már a korábbi években többször pályázt az önkormányzat, sajnos sikertelenül. A harmadik pályázat járt sikerrel. Ennek eredményeként fog 100 millió forintból az óvodaépület megújulni és kibővílni. Míg az építkezés néhány évet igénybe vesz, a már most magas gyermeklétszám intézkedést kívánt. Áthidaló megoldásként született az üresen álló plébániaépület ideiglenes óvodacélú használata. Nári Község Önkormányzata az épület használatáért cserébe 1 millió forinttal segítette a templom külső festésének megvalósulását.

A hitélet

Nári jelenben Ják filiája. A vasárnapi szentmisék 8 órai kezdéssel vannak megtartva. A templom búcsúnapja Mária ünnepkor, szeptember 12-én, vagy azt követő vasárnap van megtartva.

A szentségimádási napok rendje minden év április 21-én és december 21-én. Az évi lelkigyakorlatok a nagybőjti időszakban vannak. A templomban tartott ájtatóságok is nagyban megegyeznek a katolikus egyház általános szokásaival. A májusi litániák hétköznapi kedden és szombaton vannak megtartva. A júniusi Jézus Szíve litániák szombati napokon vannak. A Rózsafüzér litániák vasárnap délután zajlanak. A Keresztút nagybőjti van megtartva. Az Elsőpéntek ünnepe minden hónapban meg van tartva. Ezeken kívül a halottak napi szertartás, az elhunytakért bemutatott miseszándékok rendszeresek.

2003. március 23-án Rómában, a Szent Péter téren Batthyány-Strattmann László boldoggá avatásán Szabó Annamária akkori hittantanár és kántor, valamint édesapja Szabó Ferenc is részt vettek a pápai misén, mint a Szombathelyi Székesegyház Wer-

*Régi elsőáldozás utáni csoportkép a templomkertben
az egyik vadgesztenyefánál*

ner Kórus tagjai. A 2003-ban kívülről újjászületett templom megáldását Dr. Konkoly István megyés püspök az őszi bérnával kötötte egybe. A bérnával 27 fiatal kérte a szentség kiszolgáltatását. A kettős ünnep örömeiben három falu – Nári, Pornóapáti és Horvátlövő – hívei osztoztak. A plébános a hívekkel, fiatalokkal való törődés bizonyítékaként többször vitte zarándokútra, kirándulásra a plébániabelieket. 2002 és 2003 nyarán például 50-50 fő nyaralhatott Balatonalmádiban a Ferences rendház üdülőjében, mely a kommunizmus éveiben az Igazságügyi Minisztérium üdülőjeként funkcionált.

A két világháborúban elesett hősi halált halt nárai katonák emlékére tartanak az Önkormányzat felkérésére a községben minden évben megemlékező szentmisét a falunap keretén belül. A plébánia részt vesz a különböző karitatív eseményekben. Gyűjtöttek többek között az elmúlt évek árvízkarosultjai javára különböző tárgyakat és pénzt is.

*Püspöki áldás az 1980-as években.
Ajtóban jobb oldalon Iker Lajos sekrestyés*

Nárai Egyházközségről

A plébánosi feladatokat Dr. Rátkai László jáki esperes látja el, testvére Rátkai Ferenc a kántor, sekrestyés pedig Süle Ernő. Az Egyházközség jelenlegi tagsága az alábbi személyekből áll:

Békési Ferenc	Pfliegler Istvánné
Kovács László	Süle Ernő
Kovács Miklós	Szabó Ferenc
Németh Tamás	Tóth Antal

Továbbá a templom díszítését, takarítását pedig a következő tagok végzik:

Góber Istvánné	Marosits Mária
Horváth Pálné	Pulai Imréné
Kovács Károlyné	Tieber Károlyné

A templom és a plébánia zöldterület karbantartását Polgár Károly végzi immár több évtizede. Működik továbbá a Nárai Templomért Alapítvány. Feladata a templom és a plébánia karbantartásához, felújításához történő anyagi segítségnyújtás. Bevételei a magánszemélyek 1% SZJA adó felajánlásból, pályázati forrásokból, illetve egyéb támogatásokból származik. A plébániaépület felújítása is többek között az alapítvány által benyújtott sikeres Európai Unió pályázatával valósulhatott meg, ahol ma ideiglenes jelleggel óvoda működik. Az alapítvány feletti jogokat az Egyház gyakorolja Dr. Rátkai László gesztorálásával a háromtagú kuratórium mellett: Békési Ferenc, Németh Tamás és Pfliegler Istvánné.

Az egyházközség aktív életet él. Hétről hétre rendre megújul a templom, a díszítést végző asszonyok keze munkája által. Ragyogó a tisztaság, virágköltemények, virágkompozíciók illata árasztja el a templomot, melyhez a községbeliek pénz- és virágadományokkal járulnak hozzá. A sikerhez Frankné Tóth Mónika helyi virágboltos is nagyban hozzájárul. Beszerzési áron biztosít olyan virágot, amelyek kertben nem teremnek meg. Ezen túlmenően pedig jeles alkalmakkor rendszeresen ajánl fel saját maga által összeállított virágdíszeket. A templom karácsonyfáit évről évre már régóta ugyanaz a család, Zelles Sándor és felesége Zelles Sándorné ajánlják fel. Az egyházközségi tagság a fentiekén túl összeszokott módon gondoskodik a háttérmunkáról. Mint az Úrnapi sátrak és virágdíszek elkészítéséről, körmenetek előkészületei, a templomi karácsonyfák feldíszítése, vagy éppen az egyházközségi hozzájárulás összegyűjtéséről, amelyre rendszerint a tavaszi időszakban kerül sor. Ilyenkor a gyűjtéssel megbízott személyek (Békési Ferenc, Németh Tamás, Pfliegler Istvánné és Süle Ernő) személye-

sen keresik fel a házakat. De a templombúcsúkor az ünnepi Szentmisét követően a templomtéren szeretet-vendéglátással készül a tagság. Az asztalokra ilyenkor felajánlások révén friss házi sütemény, pogácsa, bor és üdítőital kerül, melyet a tagság kínál és szolgál fel a szentmisét követően a híveknek. A borfelajánlást rendszerint ugyanazok a személyek, a vaskeresztesi és felsőcsatári szőlőbirtokkal, pincével rendelkező három nagyobb borosgazda, Borosta József, Tieber Károly és Tóth Antal biztosítják.

Külön meg kell említenem Marosits Máriát, aki a helyi hitéleti tevékenység motorja, közösségkovácsolója. Marosits Mária 1939. december 3-án született Náraiiban, édesanyja Vincze Ágnes volt. Szülei földművelésből éltek. Marosits Mária nem ment férjhez, gyermeke nem született. Egész életében a közt szolgált. 1961. június 8-án helyezkedett el a Vasi Volán Vállalatnál, ahol egészen 1991 decemberéig, nyugdíjba vonulásáig dolgozott. Előbb vidéki helyközi, majd helyi járatos autóbuszjáratokon Szombathelyen előbb kalauz, majd jegyellenőr beosztásban dolgozott. A Nárai Egyházközség életében 1977-től vesz részt. A kezdetektől díszíti a templomot élővirággal. Ezenkívül mossa és vasalja a templomi ruhákat, oltárterítőket, kiegészítőket. Még Németh Lajos akkori plébános kérte fel ezekre a feladatokra, amikor felszentelte Marosits Mária új, kétszintes lakóházát, amely a Petőfi Sándor utca déli oldalán, a temetőtől keletre található mintegy 50 m-re. Telke nyugati oldala határos a Bolygópatakkal. Fiatalabb korában évekig gyűjtötte az egyházközségi hozzájárulást. Számos csoport, zárandókat szervezője volt. Marosits Máriát az egyházközség képviselő-testülete egyhangú szavazással választotta tagjai közé. Az eltelt évtizedekben aktív részese, formálója, magja napjainkig Nárai egyházi-hiteleti életének. Kezdeményezője és motorja volt az 1882-ben épült egykori plébániaépület elbontásának és a helyére történő új, kétszintes plébánia építésének 1982-ben. Napjainkban is ez az épület látható, immár Európai Unió pályázatból korszerűsítve. Marosits Mária személyes közreműködője volt az elmúlt évtizedekben és napjainkban is a megvalósult felújításoknak, karbantartásoknak. Kiváltképp a belső terek képeinek, szobrainak, egyéb szakrális tárgyainak teljeskörű felújításai, melyek az ő kezdeményezésére és anyagi támogatásával valósulhatott meg. Ilyen volt a Szentháromság kép, a Szent Antal-szobor, a Feltámadott Úr szobra, a templomi keresztek restaurálása. Ezeken kívül kettő monstrancia és négy kehely újraaranyozását vállalta magára. De az ünnepi sátrakat is ő készítette, felajánlott több komplett miseruhát, palástot, valamint négy oltárterítő garnitúra készíttetésében is közbenjár. 2014-ben a Hősök terén felállított harangláb építésekor nyújtott jelentős segítséget. A felajánlása a több mint félmillió forint értékű harangláb 30 kg-os bronz lélekharangja, amely temetések alkalmával szólal meg a ravatalozóból távvezérléssel, kíséri utolsó útjára a megholtat a ravatalozótól a sírig. Az elmúlt években pedig új sárgaréz gyertyatartók felajánlásával gazdagította közösségünket, melyeknek összértéke elérte az egymillió forintot.

A fentiekre való tekintettel Nárai Község Önkormányzata 2014. szeptember 14-én Marosits Mária részére a több évtizeden át tartó egyházi, hitéleti életének szolgálata-ért kimagasló érdemei elismerésül Nárai Község Díszpolgára kitüntető címet adományozott. A helyi hitélet iránti elhivatottságával, tapasztalatával, tudásával, szorgalmával életében szülőfalujának gyarapodását szolgálta. Tevékenységével településünk jó hírnevét terjesztette, közösségkövácsoló munkája révén elévülhetetlen érdemeket szerzett, emberi magatartásával példaként áll előttünk. Marosits Mária ma is aktív, precíz és pontos munkája révén templomdíszító társaival hétről hétre, minden vasárnap friss vágott virág díszíti a Nárai templomot. Büszke keresztgyermekre, akik mindketten tudományos fokozatot szereztek.

Nárai személyek, akik a papi hivatást választották

Antal Lajos 1779. október 28-án született Náraiban, Antal János és Fertsák Teréz nemes szülőktől. A filozófiát, mint kisszeminarista hallgatta. 1803. március 5-én szentelték pappá. Káplán volt Jákon (1803–1804), plébánoshelyettes Felsőszilvágyon (1804–1807), Kőszegen (1807–1809), plébános Felsőőrött 1809-től 1839. január 18-án bekövetkezett haláláig. Németül is beszélt.

Győri (Győry) János 1789. szeptember 28-án született Náraiban, Győri József és Recetár Katalin szülőktől. A Kőszegi Jézus Szíve Templom megálmodója, melynek megvalósítása anyagi felajánlásával kezdődhetett meg és valósulhatott meg. A középiskolai tanulmányait Szombathelyen a királyi gimnáziumban végezte, majd a liceumban folytatta, mindvégig eminens tanulóként. Németül és latinul is beszélt. 1812. október 4-én szentelte pappá a szentéletű Somogyi Lipót püspök. Az újmisé Győrit Kőszegre helyezték, ahol 9 évig volt káplán Várady József plébános mellett. 1821. december 31-én öt jelölt közül 26 szótöbbséggel őt nevezték ki Várady helyett kőszegi plébánossá, aki ekkor szombathelyi kanonokká lépett elő. Győri János később a kőszegi kerületnek esperese, tanfelügyelője, a főiskolának igazgatója, a gimnáziumnak püspöki biztosa volt. 1846. január 20-án a Szent Mihályról nevezett Székesfehérvár falain kívüli préposttá benediktáltatott, s ugyanebben az évben szentszéki ülnökké nevezték ki. 1847-ben kelt végrendelete hű tükre egyházas és szociális gondolkodásának. Általános és fő örökösévé az általa elgondolt és megépítendő új, minden eddigi kőszegi templomot méreteiben felülmúló leendő plébániatemplomot tette. Amit az egyház szolgálatában szerzett, azt holta után letette az oltárra: 4000 forintos alapot biztosított, amivel kezdetét tudta venni a templomépítés. A szentségekkel ellátó papjának 20 forintot, halálakor szolgálatban lévő káplánjainak 6 db császári aranyat hagyományozott. Hosszas igazgatói tevékenysége alatt szorosan összeforrt a kőszegi iskolával és végrendeletében 500 forintot hagyományozott a szegény és szorgalmas

tanulók könyvjutalmazására, mely alapítvány még a második világháború idején is működött! Az egyházi, tanügyi és kulturális célokra hagyott kisebb-nagyobb tételek végösszege további 4994 forintot tett ki. Háznépének, cselédségének és alkalmazottjainak 625 forintot, földjeit, szőleiket művelő vincellérjeinek és cselédekének hű szolgálatuk fejében pedig 75 forintot hagyott. A halál az ereje teljében lévő embert 60 éves korában 1849. július 4-én ragadta el, és végrendelete szerint édesapja mellé temették el. Családi körülményeiről végrendeletének néhány pontjából értesülünk. Szülei miután plébános lett, Náraiból Kőszegre költöztek és vele laktak. Édesanyja már korábban meghalhatott. A Győri családban öt fiúgyermek volt, hárman mint házások magtalanul haltak meg, a negyedik – gyermekeivel együtt – már 1847 előtt elhunyt, így csak az oldalági rokonokról emlékezik meg, akiknek 100-500 forintnyi összeget hagyományozott, összesen 4240 forintot. Ekkoriban Náraiban rokonai a Recetár és a Zrinovác (Zernovác) családok voltak. Síremléke a megfeszített Jézust, és a halált jelképező önmagába harapó kígyót ábrázolja. Holttestét 1938-ban exhumálták, mert egykori hamvai felett új utat építettek, ekkor a temetőkápolnával szemben temették el. Mivel arckép nem maradt utána, exhumáláskor tűnt ki a fennmaradt csontok alapján, hogy milyen hatalmas termetű ember lehetett. Munkásságának fő műve, lelkének régi gondolata az új kőszegi templom 1894-ben készült el. Hálából az utókor az új templom mögött húzódó szerény kis utcát, amelyben egykoron a háza is állt (ma Győri János utca 6. sz.), Győri Jánosról nevezte el és így rőtta le kegyeletét a város a templomépítő lelkipásztora iránt, amely utca napjainkig őrzi nevét. Talán legszebb síremléke az égbe nyúló kőszegi Jézus Szíve-templom, amelyről 1827 óta oly sokat álmodozott.

Vintze (Vince) Sándor 1814. október 24-én született Náraiban Vintze Ferenc és Voga Anna szülőktől. Felszentelték 1837. december 21-én. Káplán volt Szentgyörgyvölgyén (1838–1839), Káldon (1839. május–szeptember). Nevelő volt Oladon Ernuszt uraság családjánál (1838. szeptember–1840. december). Plébános Oladon 1840. december–1849. augusztus 11-én bekövetkezett haláláig. Beszélt németül is.

Lippics Imre Károly 1818. szeptember 9-én született Náraiban Lippics Antal és Lábos Petronilla nemes szülőktől. Keresztapja Szabó Imre kanonok volt. Felszentelték 1841. szeptember 13-án. Püspöki szertartó és levéltáros volt 1841-től 1847-ig, ekkor püspöki és szentszéki jegyzővé lépett elő, majd szentszéki ülnökké és zsinati vizsgálóvá neveztetett ki. Mindinkább gyengülő egészségi állapota indította arra, hogy a vépi plébániáért folyamodjon, ezt el is nyerte 1859 októberében, de már a következő évben augusztus 11-én elhunyt. Németül és horvátul is beszélt.

Dorner István Náraival szomszédos Jáplánmajorban (Nagynardai plébánia) született 1840. július 29-én, Dorner György uradalmi béres és Tóth Anna szülöktől. A gimnázium VII–VIII. osztályát mint kisszeminarista végezte. 1863. augusztus 1-jén szentelték fel, káplán volt Rohoncon (1863–64), plébánoshelyettes Új hegyen (1864. június–1867). Plébános ugyanott (1867–72), lelki-igazgató a szemináriumban (1877–84), plébános Szentléránton (1884. július–1913. szeptember 1-jéig), amikor nyugalomba ment. 1920. október 26-án Vasváron hunyt el. Náraiban 1 kat. hold és 1034 négyszögöl szántóföldet hagyott misealapítványul, 100 koronát pedig alapítványul a Mária-szobor fenntartására.

A felsorolást még lehetne folytatni, de az információk már a múlt homályába vesztek. Többek között a Náray család tagjaival, akik közül többen is a papi hivatást választották. Mint például Náray György, aki a hazai egyházi énekek összegyűjtésének egyik tevékeny alkotója volt.

Nárai ismert református lelkészei voltak:

- Bereczky Péter 1626–1632 után, legfeljebb 1635-ig.
- Szász-Szigeti János 1641–1643 (után is)
- Halászi Gergely 1655. június 1–1657 (után is)

Nárai ismert evangélikus lelkésze:

- Rádetius János 1673

Nárai ismert katolikus lelkipásztorai:

1. Horváth Péter 1712 Nem felszentelt pap, licenciátus.
2. P. Saaly Ferenc 1725–1734. Magáról állítja, hogy Nárai első plébánosa.
3. Gusálly János 1743. október 13.–1764.
3. Horváth István 1765. január–február. Plébánoshelyettes.
4. Deményi Antal 1765-től. Ideiglenesen.
5. Ács János 1767. február 22-ig. Ideiglenesen.
6. Verebély Mihály 1767. január–1780. december.
7. Vlaszati János 1780. március 15–1788. július. Többször betegeskedett, ferences atyák helyettesítették.
8. Szilágyi István 1788. július–1810. május 1.
9. Babóts György 1788. augusztus–1789. február. Káplán.

10. Sággy János 1790. október–1791. március.
11. Sziiber István 1790. október–1791. március. Plébánoshelyettes, adminisztrátor.
12. Horváth Imre 1810. február–május.
13. Kiss József 1810. május–1816. július.
14. Sággy János 1816–1821. július.
15. Barabás János 1821. augusztus–október. Adminisztrátor.
16. Kovatsits József 1821. október–1831. december 1.
17. Németh János 1832. január–1845. július 15.
18. Hegyi Lajos 1845. július 28–1879. december 1.
19. Balázs János 1880. január 1–1920. június 30. Plébános, később esperes.
20. Horváth Dezső 1920. január 15–1924. április 22.
21. Könczöl Antal 1921. november–1922. Helyettes plébános.
22. Pintér Lajos 1924. május 1–1947. december 1.
23. Winter György 1947. december 1–1953. február 23.
24. Szalai Géza és Rózsahegy Imre 1953. február 24–április 30. Kisegítők, jáki káplánok.
25. Iványi Dezső 1953. május 1–1957. szeptember 1.
26. Németh Lajos 1957. szeptember 1–1977. november.
27. Sághegyi Gellért, Horváth József, Fodor Antal kisegítők 1977–1980.
28. Várnai József 1980–1983. július.
29. Iván László 1983. július–1987. június.
30. Vizi József 1987. szeptember–1994. szeptember.
31. Baji János 1994. szeptember–1998. szeptember. Kisegítőként, SDB Szombathely.
32. Dr. Rátkai László 1998. szeptember–1999. szeptember. Kisegítőként, jáki plébános.
33. Honti Imre 1999. szeptember–2000. február.
34. Dr. Rátkai László 2000. március 1–2001. július 30. Kisegítőként, jáki plébános.
35. Gaál Sándor 2001. augusztus 1–2003. október 20. Plébános.
36. Rába Imre 2003. október 20–2007. augusztus 31. Püspöki tanácsos, püspöki titkár, plébános.

37. Dr. Rátkai László 2007. szeptember 1–2010. április 15.
 38. Hencz Ernő 2010. április 16–2014. október.
 Nyugalmazott tiszteletbeli kanonok,
 esperes, kisegítő plébános.
 39. Dr. Rátkai László 2014. november–napjainkig.
 Esperes, jáki plébániai kormányzó.

A Nárai templom harangozás rendje

Mindennap:	6.00 óra	nagyharang
	12.00 óra	nagyharang
	20.00 óra	nagyharang + kisharang
Péntek:	15.00 óra	nagyharang
Vasárnap:	7.00 óra	nagyharang
	7.30 óra	kisharang
	8.00 óra	nagyharang
Halálesetkor:	9.00 órakor és 11.00 órakor (kívánság szerinti alkalommal)	
Első alkalommal:	kisharang 3 perc + kisharang, nagyharang együtt 3 perc	
További alkalmak:	kisharang, nagyharang együtt 3 percig	

Hősök tere népies fa harangláb kisharang: Temetéskor kísér a harangszó az elhunyt utolsó útján. A ravataltól a sírig történő út ideje alatt szól (3 perc).

Horváth Bianka: Nárai

Ezer madár csiripel,
 Cinke, fecske énekel.
 Apró veréb ugrabugrál,
 A macska már lesben is áll.

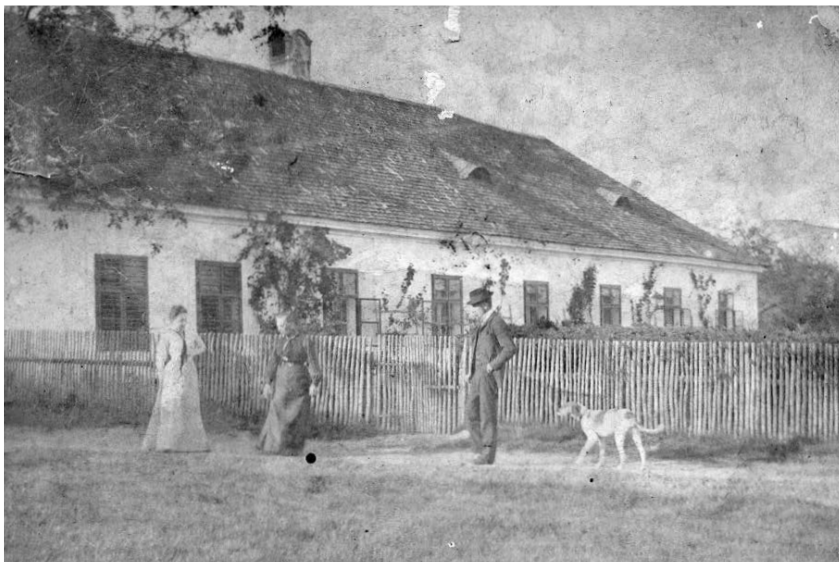
Tőlük kicsit távolabb,
 Őz nézi a házakat.
 Búzafield van alatta,
 Melegíti földanya.

Messze, hol már kékes minden,
 A jáki templom néz szelíden.
 Mellette a sok viskó,
 Mint óceán, egybefolyó.

Itt élek én, jól és szépen,
 Sok-sok állat közelében.
 Szikrázó nap lágy ölében,
 Víg Nárai közepében.

Nárai, 2015.
 (Horváth Bianka 5. osztályos)

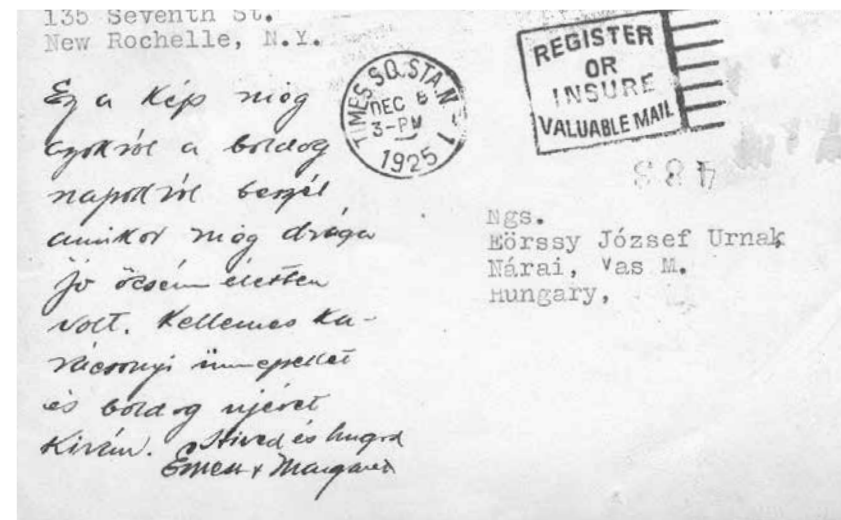
NÁRAI KÉPEKEN AZ ELMÚLT MÁSFÉL ÉVSZÁZADÁBÓL

Régi Eörssy ház 1880 körül. Helyén ma az 1905-ben épült kastély áll a Petőfi Sándor utca 118. szám alatt

Eörssy József
földbirtokos építtette
a kastélyt 1905-ben

Postai üzenet Eörssy Józsefnek New Yorkból Náraiiba 1925-ben

Hodászy Péter és
Hodászy János huszárok
1870 körül

Zernovác Sándor honvéd 1891-ben

Munkában a Guttman cséplőgép és a segítők

Guttman cséplőgépe a segítőkkel

*Életkép az egykori Szakály kocsmából a négy pincérrel.
Balról: Zelles Gábor, Palkovits Imre, Derdák Lajos,
Kovács (Visi) Gyula.
Helyén ma a Norczen család otthona áll a Kossuth Lajos utcában*

*Kovács József vegyeskereskedő családjával udvarukon
a Berekben (ma Hősök tere 8.). Később itt iskolai tanítás,
majd orvosi rendelés is folyt*

*Péntek család hölgytagjai
házuk előtt.
Szemben a Doma bolt.
Ma Kossuth Lajos utca 9.
üres telek*

*Markócs házban (Kossuth Lajos u. 8.)
működött egykor a posta. Háttérben a két iskolaépület*

*Ma Kossuth Lajos u. 39. szám korábbi lakóháza
az 1960-as évek elején*

*Mai Kossuth Lajos u. 39. szám korábbi lakóháza
az 1960-as évek elején*

A Berek (Hősök tere) egyik háza egykoron

*A Berek az 1940-es években. Mai Hősök tere 12.
A jobb oldali házak mára elbontásra kerültek, helyükön áll a harangláb*

*Kossuth Lajos utcarészlet az 1960-as évek elején.
Középen az Ignácz kereszttel*

*Bölcsvölgyi ház az 1940-es években a temető mellett.
Fák között látszanak a keresztek. Ma Petőfi Sándor u. 98.*

Régi emlékmű a Hősök terén az 1930-as években

*Nepomuki Szent János-szobor a Szenyegetőnél az 1960-as években.
Mai Kossuth Lajos utca alsó vége*

*A csárdai falurészlet. Mai Petőfi Sándor–Lövéi utca kereszteződés egykoron.
A kereszt ma is áll*

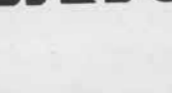
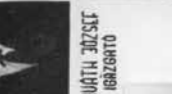

Nárai első népkönyvtára

A NÁRAI ÁLTALÁNOS ISKOLA VIII. OSZTÁLYA

1958

1966

TALÁLKOZUNK

1971-BEN

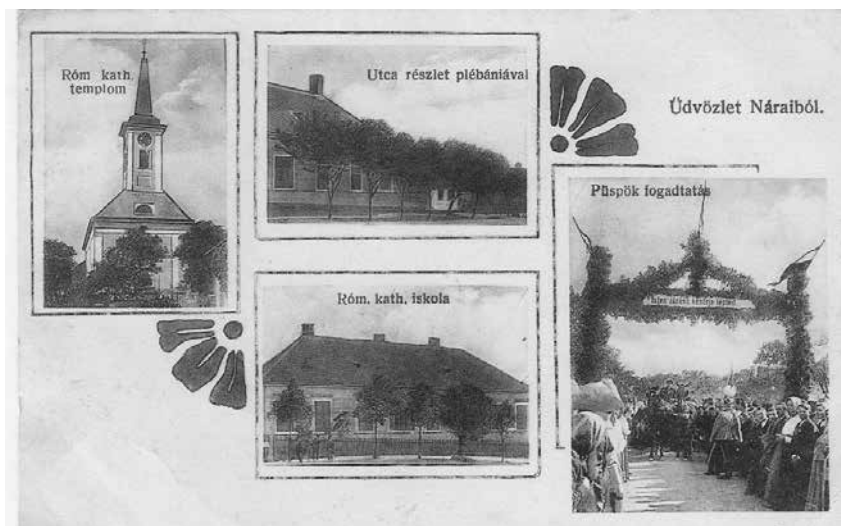
A NÁRAI ÁLTALÁNOS ISKOLA VIII. OSZTÁLYA

1959-67

1972-BEN

TALÁLKOZUNK

Képeslap 1913-ból

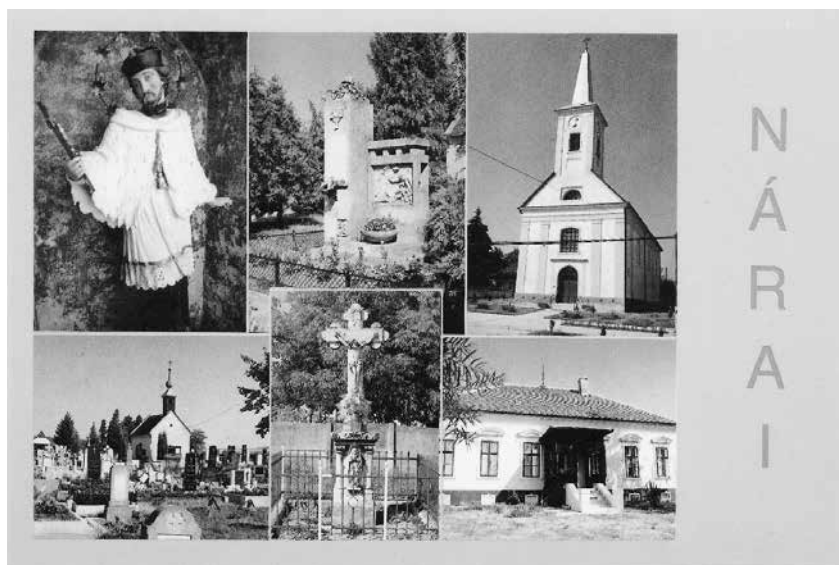
Képeslap 1930-ból

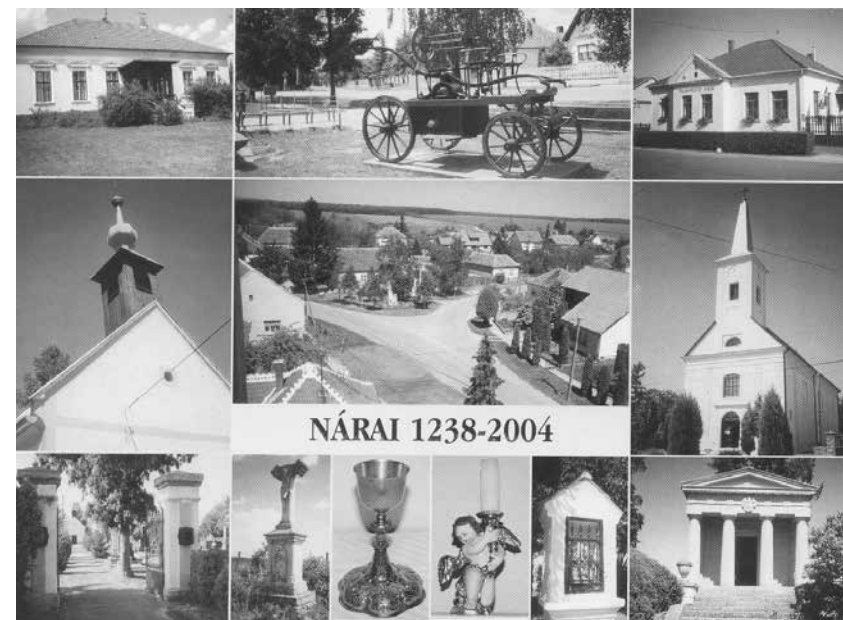
Képeslap 1933-ból

Képeslap 1940-ből

Képeslap az 1990-es évek elejéről

Képeslap 2004-ből

Képeslap 2010-ből

NÁRAI HITÉLETE KÉPEKBEN AZ ELMÚLT ÉVTIZEDEKBŐL

A templom belső mai állapota

Az orgona a karzaton

*Kiss György kisegítő plébános korábbi
Úrnapi körmeneten és a négy Úrnapi sátor*

Dr. Rátkai László esperes-plébános napjainkban

Korábbi körmenetek

Karácsonyi díszben pompázó templombelső

*Búcsúi szentmise utáni szeretet-vendéglátás
pillanatkép a templomkertből*

*A plébániaépület napjainkban.
Itt működik ideiglenesen a harmadik óvodai csoport*

A plébániaépület felújítás előtt és közben

A plébániaépület felújítás előtt és közben

*Dr. Veres András püspök megáldja a felújított plébániát.
Fekete kalapban Hencz Ernő kisegítő plébános*

*Dr. Veres András püspök megáldja a felújított plébániát.
Fekete kalapban Hencz Ernő kisegítő plébános*

*Dr. Veres András püspök megáldja a felújított plébániát.
Fekete kalapban Hencz Ernő kisegítő plébános*

*Dr. Veres András püspök haranglábszenteléssel
egybekötött szentmisén 2014-ben*

*Dr. Veres András püspök haranglábszenteléssel
egybekötött szentmisén 2014-ben*

*Dr. Veres András püspök haranglábszenteléssel
egybekötött szentmisén 2014-ben*

*Szabadtéri falunapi szentmisét celebrált a Millenniumi-parkban Hencz Ernő
plébános, mögötte az azóta már megszűnt Sárgaliliom Énekkar*

Elsőáldozás 2011-ben Hencz Ernő plébánossal

Egyházközségi gyűlés a plébánián

*Marosits Mária átveszi a díszpolgári oklevelet
Németh Tamás polgármestertől*

*Egyházközségi gyűlést követő vacsora
Dr. Veres András püspökkel 2009-ben a Nárai plébánián*

*Tóth Antal vaskeresztesi pincéjében szarvaspörkölttel látta vendégül
Dr. Veres András püspököt és a nárai egyházközség tagjait.
Szemben Dr. Veres András püspök, Dr. Rátkai László esperes*

Korábbi templomtorony-javítás

A Nári templom északi és a bejárat oldal 2020 tavaszán

És a felújítás után

A TEMPLOM 2020. ÉVI FELÚJÍTÁSA KÉPEKBEN

*A nárai Góber Tamás javította a vakolatot a szükséges helyeken.
Segítői (balról) Pető Gábor és Horváth Zoltán voltak*

*A nárai Kurcz Ernő készítette a szigetelést és a vízvezető betonjárdát.
Segítői (balról) Pető Gábor, Taller Zoltán és Horváth Zoltán voltak*

Toronyjavítás

Toronyjavítás

Zajlik a templomfestés

Zajlik a templomfestés

A TEMPLOM 2020. ÉVI FELÚJÍTÁSA UTÁN

Csukovits Imre festőmester munkában

